Массе а мехкий пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ЕРА, 20 январь, 1977 шу. • № 9 (5676). • Мах 2 кеп.

СИЙЛАХЬ-ЙОККХА МАЙРАЛ

Города-турпала Тулана «Дошо Седкъа» яха медаль дІаялара хетаяъ торжественни заседани

Сийлахь - боккха Дай-мехка тІом болча хана Москвана юхке немецко - фашистски эскараш хІалакдеча боккха лоархІам а хинна дІаэтта город турпале лораеча Тула лораяьраша къонахчали чІоагІали гойтарах СССР Лакхехьарча Совета Президнума Указах город Тулана еннай «Город-турпал» яха сийлен цІи.

Тульски лаьтта доккха цІей да. Города - турпала «Дошо Седкъа» яха медаль дІаяла венав КПСС ЦК Генеральни секретарь новкъост Л. И. Брежнев.

18 январе М. Горьке цІерагІча драматически театре хилар города «Дошо Седкъа» яха медаль дІаялара хетаяъ торжественни заседани.

Зале гулбеннаб партийни, советски, профсоюзни, комсомольски болхлой, промышленни предприятей, колхозий, совхозий дикагІбола болхлой, творчески интеллигенци, немецко-фашистски гІаьрахоех город хьинаре лораяьраш, Советски Эскара бІухой, дуккха хьаьший.

Зал цІейга кийчъяь я. Хьалтеха доал Владимир Ильич Ленина сурт.

Торжественни заседане дакъа лоацараша чІоагІа тІоараш детташ, ура а этта тІаэп новкъост Л. И. Брежнев. Сийле кхайкаю КПСС, цун ленински ЦК, сийлахь - доккхача советски халкъа.

Президиуме моттигаш дІалоац КПСС Тульски обкома хьалхарча секретара И. Х. Юнака, облисполкома председатела Н. Т. Синегубова, КПСС обкомеи горкомеи бюро членаша, промышленностеи юрта боахамеи цІи хезача наха, Сийлахь - боккхача Дай-мехка тІема ветеранаша, городий-турпалий Москван, Ленинграда, Волгограда, Севастопола, Одесса, Киева, Минска, Новороссийска, Керча, Бреста крепоста делегацей кулгалхоша, Тулаца яхь лелаеча городий Калугаи Рязанеи делегацей кулгалхоша.

Торжественни заседани хьайийлар горисполкома председатела Л. Н. Дагаева.

Советски Союза паччахьалкхен гими ек.

ЧІоагІа дегаш айденна а болаш заседане дакъа лоацараша сийлен президиуме хержар КПСС ЦК Генеральни секретарь новкъост Л. И. Брежнев керте латта КПСС ЦК Политбюро.

Заседане дакъа лоацараша тІоараш а детташ областе цІи хезача къахьегамхоша. Сийлахь - боккхача Дай-мехка тІем тІа дакъа лаьцараша хьачуяхь Тульски областа, города байракхаш, КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК карара кара тела ЦІе байракх, Тула лораеш доккха сий даьккхача тульски болхлой полка, 732 зенитни артиллерийски полка, 156 НКВД полка подразделеней тІема байракхаш.

Дош лу КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева. Берригаш а хьалгІовт. Зала чу дек чІоагІа, дІаьхдаь детта тІоараш.

Новкъоста Л. И. БРЕЖНЕВА къамаьл

Деза новкъостий!

Сийлахь - боккхача Дай-мехка тІема шераш вайна гаьна ме доал кІоаргагІа кхетаю вай дииллургдоацача цу шерий сийлен лоархІами. Тахан вай сийле кхайкаю Іалаьмате доккха хІама карагІдаларах Даьхен эггара доккхагІдола совгІат денна йолча Тулана, город-турпала.

Тем тІа дакъа лаьцарех се хиларца сона къаьстта тоам хул укх торжественни дийнахьа шуца цхьана се хиларах, цІей дездара дегагІоэле шуца екъаш се хиларах.

Дег тІара даькъала бувц аз шун сийлахьча города гражданаш — маІа нахи кхалнахи, зІамига а боккха а, моллагІча профессей берригa нах доккха совгІат даларца.

Шуга моаршал хоатташ а даькъала дувцаш а я тІема ханарча эггара чІоагІагІа дагайоагІача событешца шоай цІераш ювзаенна йола городаш - турпалаш. Москва, Ленинград Волгоград. Севастополь Одесса, Киев, Минск, Новороссийск, Керчь Брестски крепость, шоай викалаш бахкийтаб шо долча шоай сийлахьча, турпалча дезала юкъе Тула дІачуэца.

Шуга моаршал хоатташ а даькъала дувцаш а ба унзарча тІема шерий ветеранаш, тІом беш хиннараши тыле къахьийгараши, котало яккхара долла хІама даьраш.

Шо санна дог гІоздаьнна, шо санна доккхал деш ба тахан берригa советски нах.

Ераш санна долча белгаларча деношка къаьстта чІоагІа хоалу ханий бувзам. Вай таханардар дІадахача ноахалаша хьадаьчох, тІемца хьадаьккхачох, лорадаьчох чІоагІале лувцаш ма-дий.

Шун город-мехка эггара къаьнагІчарех цаІ. БІаьшерешка Тула эрсий паччахьалкхен чІоагІалеи арсенали хиннай. Укх къаьнача лаьтташка эрсий сага — кІаьд ца луча болхлочуни дикача говзанчаи, Даьхе майра лораечуи, кхоане ираз долаш хилийтара тІехьа къовсам лоаттабечуи къонахчал хьахулаш хиннад.

Тула—йІаьхий революционни тІемеи традицеш йола город. Укхаза хьа а хинна классови тІемашка чІоагІъелар эрсий пролетарната денадерча отрядех цаІ. Революцеи граждански тІемеи шерашка городах хилар ЦІеча Эскара герзаш кийчлу пхьоале. Тулана юхке совцадир тІалаташ дола деникиний эскараш. В. И. Ленина цу хана яздора: «Тула лоархІам хІанз Іалаьмате боккха ба — моастагІа юхе хиларца ца дийзача а, республикана бола Тула лоархІам боккха ба». ХІаьта ала йизза бокъо а йолаш вай ала йиш я — къахьега Тула массаза а хиннай Ленина баь из боккха мах бе хьакъдолаш.

1941 шера гуйран цу халача деношка, гитлеровски командоване Москва дІалецара долла хІама карта тІа оттадаьча хана, Тула юха а йохалургйоаца чІоагІале а хинна дІаэттар моастагІчун наькъ тІа.

Фашисташ Тула дІа а лаьца къулбехьагахьяра столицаца тІабахка безам болаш бар. ДелерхІар атта чакхдарг ма-дий аьнна хетар царна. Гудериана танкай дивизешта духьала яцар советски эскарий йоккхий группировкаш. Бакъда Тула лораяра эскара доакъошца цхьана гІайттар городеи цунна гонахьарча моттигашкеи баха нах. МоастагІчоа дукха хІама ца эшаш гобаь вала мегаьча хана а тулякаш боханзар, корзагІбаланзар. Герзаш дераши поатронаш ераши, шахтераши металлургаши боабар ца кхераш летар. Шоаэткъе цхьоалагІча шера цІера рубежашкара денал долча тульски болхлой полка цІаккха йовргйоацаш цІи хезар.

Турпала оборона дог коммунисташ бар. Тульски партийни организаце 1941 шера 16 октябре городской партийни актива собране соцам тІаийцар— город моастагІчоа дІалургьяц. Дог ца тохалуш дешалац из документ. «Тула, цІе пхьоале, сийдолча геразшдерий город, металлистий город, — йоахар актива соцам тІа, — немецки эбаргий бІехача кулгий кара хургьяц. Оаха, Тула большевикаша ВКП(б) Центральни Комитета тешам лу цаІ санна массава а герз бе а делла, юххера цІий тІадам Іобаххалца тхой Даьхе бахьан, дукха еза тхой город бахьан латаргхиларах, Тула цІаккха а моастагІчоа дІалург ца хиларах». ХІаьта тулякаша бнъа дув къаьрбанзар.

40 эзар партийцех 32 эзар герз бе а делла тІом беш хилар. Коммунисташа оборонительни гІирсаш дара гІовттабир нах. Цар дерригa а дир гобаьча городе хьокхаме революционни порядок хилийтара, цхьан сахьата а сацанзар оборонни продукци арахецилга.

Коммунисташта юххе дІа а этта моастагІчох латаш бар Ленински комсомола къонгаши мехкарийн.

ХІаьта чІоагІа лаьттар. Тула котъяьлар.

Сона чІоагІа тоам хул Тула лораелга вІаштІехьдаьккхача, укхаза болча — оборона городской комитета председателга, парте обкома хьалхарча секретарага Жаворонков Василий Гавриловичага, облисполкома председателга Чмутов Николай Ивановичага, доакъой командирашка Горшков Анатолий Петровичага, Бондаренко Михаил Трофимовичага, Зубков Степан Федоровичага моаршал хоатташ.

Укх зале тахан ба болхлой полка бІухой хинна Зубанков Никита Павлович, Тереховкин Алексей Николаевич, Строков Всеволод Сергеевич, кхыбараш. Укхаза — салтий, партизанаш, тульски заводий болхлой хиннараш, фронтовой городе, моастагІчун пхорчашта кІал коталон герз хьадаьраш.

Деза доттагІий, оаш лора а баь кІалхара мел баьхараш берригаш а сужне боагІа шоана.

Дукхабараш, геттар дукхабараш тІем тІара цІабахканзар. Вахар бахьан, Даьхе бахьан байра уж.

Байнараш хьал а гІайтта дагабохар дех аз (Берригаш а хьалгІовт).

НОВКЪОСТИЙ! Чакхбаьнача тІема урокаша вайгара фе хулга дІадех. Ма-дарра аьлча, фашизм эшаяй. Бакъда, фашисташи профашистски режимаши кхы а йолаш я. Цхьабараш реваншага сатувсаш а ба. Долаш да хІама ца деш вІалла Іе дага доаца агрессивни низаш. Из диццалийта йиш яц.

Селхан со хиннав Ясни Поляне. Из — еза моттиг хІара культурни сага. Лев Толстоя хьахьекха вахар юхадоагІаргдоацаш дІадаьннад, бакъда цун произведенеш даим яхаргйолаш я, хІана аьлча цо ништта гениально хьагойтача хьаькъалеи дегеи балха сурта мах цІаккха боврrбац.

Цига, Ясни Поляне, сийлахь-воккхача писатела дукха уйлаш яьй, вайна дагайоахкача проблемай а — тІемеи машареи проблемай. Толстоя увттаю идеяш ерригаш а яц вай ханаца тарлуш. Бакъда, цун сийлахь - йоккхача романа керттера уйла, исторе керттера декъаш къестадераша, паччахьалкхений кхелаш хьаераши, тІемаш чакхдоахилга Іаладераши бухсоицача кхаьчача халкъ, нах хиларах йола из кІоарга уйла бакъ я массе хана санна тахан а. ТІема хала шераш юхахьадага лувцача вай доагІаш дола сий ду халкъакъовсамхочун, Халкъа-котало яьккхачун, тІом чакхбаьнначул тІехьагІарча ткъаь итт шера ший Даьхех Іалаьмате чІоагІа низ болеи даим тоалуш йолеи держава яьча халкъа.

Каст-каста оалаш да: ма сиха дІайода ха. Иштта долаш а да из. Ха шорттига хІама ца хулача моттиге мара дІайодаш хилац. ХІаьта хьажал шо вайцига фу хулаш латт: массанахьа — гІишлош, массанахьа — болх, массанахьа — юха ца соцаш хийцца дІахьалхашкахьа ухаш хилар.

БІубеннача боларах дІайолаенна иттлагІа пятилетка. 1976 шера хьалхехебаьб вай исторе чухьа цІаккха ца хинна хьувкъам — 224 миллион тонн ялат. ЛаьрхІар 4,3 мара ца хиннача метте тІаккхитта промышленни продукци 4,8 процент хилар. Планал совгІа еха продукци 6 миллиард сомал тІех хилар. Бахача наьха реальни доходаш 3,7 процент лакхъеннай. Цхьан дешаца аьлча, КПСС XXV съездо боахами культурни гІишлош хьалъяра оттаяь йоккха, дог гІоздоаха программа вахаре кхоачашъеш я.

Толаме из программа кхоачашъеш да шо а — тулякаш. ХІанзара Тула — из йоккха индустриальни а культурни а центр. Укхаза чакхдоах лоархІаме Іилман тохкамаш, хьаю керда машинаш, оборудовани, нийса прибораш. Тулерча болхлоша, техникаша, инженераша, Тулерча интеллигенце дикка дакъа юкъекхухь коммунизм хьалъяра гІулакха.

Сона хайча дикахйтар оаш пятилетка хьалхарча шерара социалистически декхараш хаиал хьалха кхоачашдаь хилар а города промышленносто планал совгІа 15 миллион сомага дІакхоачаш продукци арахийца хилар а. ЛоархІаме да, промышленни продукци тІаккхетилга къахьегама овсарле лакхъяра чотагІа даь хилар а.

Хьалхалаттачарна юкъе — «Тулачермет» Іилма - производственни объединене, «Штамп», «Прибой», Косогорски металлургически заводий а кхыча предприятей а коллективаш. Цар тІагІертта къахьег производство эргайоахаш тоаяр, продукце дикала кулгалдара комплексни системаш юкъейоалаяр, дерригача боахама гІулакхий эффективность айяр духьа.

Селхан саррахьа са хиля аьттув баьннача машинашъеча завода коллективе хоза сурт бІаргадайр сона. Заводо арахецача продукцех 63 процент яр паччахьалкхеи дикала Знак йолаш я. Вайна ма-харра, болаш-м ба бІаь процент яха хьоккам а. Бакъда хІанзле царна карагІдаьннар а дика да, башха да.

Дукха ха йоацаш Тулана «Город - турпал» яха сийлен цІи еннилга шоашта хьахеанча завода кадрови болхлоша производства лакха эффективность, хьокхаме культуреи быти йола город Тулах ергья вай аьнна берригача тулякашка тІахьехам баьб. Аз дерригача дег тІара хьаллоац из инициатива.

ХІанз, кердача шера хьалхарча кІирашка, дагадоха мегаргда юхьиг дика дІайолаяр — гІулакх аханега кхаччалца даьдаккхар долга. Аьнна къаьстта доагІа а доагІаш эффективностеи дикалеи пятилетка яха цІи тиллача пятилеткана доагІа. ХІана аьлча планагІа белгалбаьча дукхален боарамга кхачар духьа, оалаш ма-хиллара, тІеххьарча минута «тІатаІа» йиш я. ХІаьта дикала кердача боарамга кхачара, эффективность холуш лакхъяра цу тайппарча лоаццача юкъаниз тІабахийтар белггала кхоачам хиллал дац. Цунна лерраrІа, хІара дийнахьа болх бар эш. Из, шеко йоацаш, духхьал Тулана я доацаш вай ерригача предприятешта, экономика дерригача доакъошта, городеи юртеи ерригача къахьегама коллективашта доагІа.

Тульски болхло массаза а сий долаш хиннав ший балха говзалца, продукце дикалца. Алхха Тульски мастеровойх «Ле веша» яхача ший гІоргдаьннача дувцара турпал ца ховш ваьвац Лескова. Теркам тІабахийта оаш, новкъостий,— духхьал Іалаьмате йоккха балха говзал яьлла ца Іеш, хІанз вай балха дикал аргдолча ший искусствах курал йоаллаш а хиннав Левша. Ледара къахьега ховш хиннавац из, из тарлуш хургдацар цун болхлочун доккхалца.

Хетаргахьа, шо раьза хургда Іилма - технически прогресс бухь билла дегІаахара, къахьегама чулоацама белгалонаш геттара чІоагІа эргаялара зама йолча вай замалахьа а дикала проблема дуккхача даькъе балха говзала а, профессиональни квалификаце а, хІара болхлочун эхь-эздела а проблема юсилга аз аьлча.

Укх дезача дийнахь а дика дош ца оалаш Іе йиш яц къахьегама Тулай сийлен традицеш дІахокхухьарех, шоай болхлочун декхар сакхетами бехктоккхами болаш кхоачашдара масалаш гойтарех. Туле чІоагІа лоархІаш я ШишковгІар, ИльингІар, ТихоновгІар сий даьнна болхлой династеш. ДикагІбараштa юкъе а дикагІбараш ба — Социалистически Къахьегама Турпалаш слесарий - лекальщикий бригадираш Гришин Леонид Александровичи Пушкин Геннадий Александровичи. Царна юкъе — КПСС XXV-ча съезда делегат воккхагІвола агломератчик Борисов Иван Михайлович, шлифовщикаш — КПСС Центральни ревизионни комиссе член Серова Алевтина Степановнаи СССР Лакхехьарча Совета депутат Чекулаев Александр Ивановичи. Царна юкъе — монтажникий бригадир, РСФСР Лакхехьарча Совета депутат Касимова Валентина Александровнаи дуккха кхыбола новкъостийи.

Уж санна, шоай масалца дІахьалхашка бода никъ сийрдабоаха нах, вай мекха бІаьш эзараш ба. Иштта хила а доагІа из. Советски халкъ дахаш дале, мохк дІахьалхашка кхувлаш коммунистий парти яле, массаза а болаш хургба деrаш доага, вай лергдоацача коммунистически гІулакха боарам боацаш мутІахьа бола нах. Сийле а хоастам а хилба цар!

Укх деношка мехка ерригача мІингашкара хьаух КПСС ЦК-а, СССР Министрий Совета, ВЦСПС-еи ВЛКСМ ЦК-еи «Производства эффективности балха дикали лакхъяра, иттлагІча пятилетка заданеш толаме кхоачашъяра йолча Ерригсоюзни социалистически яхьах» бола соцам миллионашеи миллионаши болча къахьегамхоша мел чІоагІа деrаш ураоттарца тІаийбу дувцаш дола хоамаш. Массанахьа тІаийдеш латт Сийлахь - Поккхача Октябрьски социалистически революце 60 шу дизара ма - доагІа накъадахара дола лаккагІдола социалистически декхараш. Цхьаккха шеко яц Тульски партийни организаци, шин города берригa къахьегамхой Советски Іаьдала юбилейга доккхийча къахьегама толамашца кхоачаргхиларах.

Паччахьалкхен юкъарча лоархІаметІарча гІулакхий хьакъехьа партеца, халкъаца дагаювлара йолча ленински традице лерраrІа хьайоагІаш, ЦК-ас дукха ха йоацаш колхозхошка, совхозий болхлошка, механизаторашка, Іилмахошча, юрта боахама специалисташка, юрта материальнотехнически хІамаш лоаттаеча промышленноста болхлошка, Советски Союза берригача къахьегамхошка письмо дахьийтад. Цу документа тІа юрта боахама саготагІа йола проблемаш а къоастаяй из сихагІа дегІаккхувлара хоадам боллаш йола программа а оттаяй. ЦК письмо халкъо тІаэцарга хьежжа аьлча, коммунисташ, берригa къахьегамхой шоай низ лакха хьувкъам кхебара, хьайбаш леладеча керда толам баккхара лоаттабеча къовсама дІабала даьча нигатах бизза ба. Цо гІадвуг. Цо тешам болийт юбилейни шера юрта боахама болхлоша экономика вахарера лоархІам бола из дакъа дегІаккхувлара керда мулаш доахаргхиларах.

Новкъостий! Сона хетачох, тахан ца дийцача а мегаргда чухьарча ерригача проблемехи декхарехи. Царех ма - дарра дийцад КПСС XXV съезде. Уж кІоаргга даьшхад дІадахача шера октябрь бетта хиннача КПСС Центральни Комитета Пленуме. Пленумо цІаькха а хьахьеккхар, парте политика керттерча даькъе Советски сагах, цунна эшачуннеи дезачуннеи йоакхо яр долга. Халкъа вахара хьал хадданза тоаделга вай ерригача планий керттера лостам хинна а хиннаб, ба а ба — укх гарrгарча хана а, дІахо йолча хана а.

Укхаза дукха доккхийи чоалханеи декхараш да. Царех цхьадарІаш сиха кхоачашдулац. Шоана ховш ма - дий, чаккхъяьннача пятилеткаx, къаьстта 1972-чеи 1975-чеи шерашкя хаоттама хьалаш юрта боахама чІоагІа аьттув боацаш хинналга. Из ца Іаткъаш дизанзар баха нах дулхеи шурийи продукташца Іалашбара а. Уж халонаш гуш я парти, уж дІаяхара де йиш мел дар деш а я.

Цунца дувзаденна белгалдаккха безам ба са, хьайбай боахамера хьал дикагІча оагІорахьа хувцара КПСС ЦК дукха доккхий гІулакхаш чакхдаха оттадаьлга. Уж гІулакхаш чакхдаха болабеннаб хІанз. Соахкарчул дикка дукхагІа кийчдаьд доакъараш. Сихха дебаш да коа тІара оалхазараши хьакхарчи. ДукхагІа йоакхо ю хьайбаш лебадараи интенсивни кепара чуоттадаь уж кхабараи. Цунца вІаштІехьдоал баха нах дулхеи шурийи продукташца Іалашбелга холуш тоаде.

Новкъостий, иттлагІа пятилетка бІарчча хьанийцача халкъа вахара хьал дІахо тоадара дІахьалхашкахьа боаккха керда боккха гІа хургба. Кхоачам ба, духхьал дІадахача шера 11 миллион гаргга волча саго чуІеча фусамашца ший вахара хьалаш тоадаьд. аьлча. ХІанз болхлоштеи гІулакхерча нахаи бетта юкъера луш дола алапи 151 сомал тІех да. Паччахьалкхени кооперативнии торговле розничи товарооборот 4,6 процент дегІаенай цхьан шера.

Дукха ха йоацаш тІанийцаб просвещене, унахцІено лораеча, культура, торговле, бытовойи коммунальни гІулакх деча 31 миллион болхлочун ставкаши окладаши лакхъяра хьакъехьара соцам. Хетаргахьа, из во совгІат дац кердача шера. Ма - дарра аьлча, «совгІат» яха дош дика дагІац укхаза. Алапеш лакхдар — из общественни къахьегама овсарле лакхъяларах хьахиланза даргдоацар да.

Из чоалхане а доацаш кхетадеш да: вай болх эффективнегІа ме бу торонаш йоккхагІа хул вай паччахьалкхен. Со теш хІаране из ийса кхетадергхиларах: дикагІа вахар духьа, дукхагІа алапи даккхар духьа болх а дикагІа бе беза. Из бакъдар къаьна дале а цІаккха а къалуш дац.

Шо долча ва кийчлуш, лаьрххІа тулякаш миштa бах, город миштa дегІаух. Сона дийцар. хІара шера Туле массе тайпара кхоачам бола керда цІенош хьалдеш хиларах, школаш, берий бешамаш дукхагІа хулаш хиларах, керда больницаш, поликлиникаш хьаеллаш хиларах.

Хов сона, оаш аргда — уж кІезига я. Оаш аргда—дукхагІа эш квартираш, дукхагІа эш берий учрежденеш, тикашка дукхагІа хила деза товараш.

Долче, шо бакълув. Вай торонел дукхагІа да вайна эшараш. ХІаьта вай а цхьаи метте а ца латташ дІахо ма долхе. ВІаши нийсъе хьажа вай массехк цифра. Нагахьа санна бархІлагІча пятилеткаx Тула дегІайоллаяра 474 миллион сом, ийслагІча пятилеткаx — 718 миллион сом дІадахийта хиннадале, хІаьта иттлагІча пятилеткаx цунна дІадахийта къоастадаьд 903 миллион сом. Укх тІеххьарча итт шера эксплуатаце дІаденнад 2 миллиони 280 эзари квадратни метр нах чубаха цІенош, вешта мадарра аьлча хьалъяй шоллагІа Тула Городе хьахиннай театра, цирка, художественни музея башха хоза зданеш, спортивни, комплекс, дуккха керда школаш, берий бешамаш, яслеш.

Шоана ма-гарра, къахьегамхой вахар дІахо тоадара тІабервзабаь никъ геттара шаьра гуш ба. ТІа - тІа дукхагІа хул чуІе цІенош хьалдарга, образованега, унахцІено лораяpга, бытовойи коммунальни гІулакхаш дарга дІаухийтар. Из Тулана доагІаш хинна Іац. Из доагІа бІарччача мехка а. Дерригa вай гІулакхаши уйлаши социалистически вахара хьисап эргадоахаш тоадара тІадерзадаь да.

Сийлахь - доккха вай халкъ массе метте, кхолламаш деча маьршача къахьегама тІадийрза доалла, Іалаьмате доккхеи исторически лоархІамеи гІулакх кхоачашдеш да. Цудухьа цунна дезац тІема кхерам беза мухь а хинна тІабижа уллилга. XXV съездо парте Центральни Комитета тІадиллад чІоагІа машар бахьан долаш лоаттабеча къовсаме тІа-тІа чІоагІагІа къахьегилга. Вай иштта да а ду из, тІагІерттаи лерраrІеи ду вай из.

Советски наха чІоагІа къоабалъю парте арахьара политика. Царна хов цу политико шоай Даьхе тІемах лораелга, дерригача халкъий хьашташта ма - хеттара из йолга, шоашта юкъерча доттагІалаи цхьана гІулакхаш леладараи цо шерра никъ хьабеллилгe, дерригача дунеи тІа социальни прогресса гІулакх цо хьал

(Йистедоалар 2-ча оагІо тІа).

ПАРТИЙНО-БОАХАМА АКТИВА СОБРАНИ

18 январе КПСС обкома политически дешара ЦІагІа хилар партийни, советски, профсоюзни, комсомольски организацей, хІаьта ииттa республика къахьегама коллективай викалий актива собрани

«КПСС ЦК-ас юрта боахама болхлошка яздаьча письмоцеи промышленноста, юрта боахама, кхыча доакъой болхлой 1977 шерарча Ерригсоюзни социалистически яхьах болча КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК соцамцеи дийза долча партийни, советски, профсоюзни, комсомольски органий, боахамий кулгалхой декхарех» доклад йир Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета председатела **М. А. Керимова.**

Пренешка дакъа лаьцар КПСС Грозненски горкома хьалхарча секретара **Н. И. Семенова,** Урус-Мартановски района «Горец» совхоза доярка **М. Умхаджиевас,** КПСС Шалински райкома хьалхарча секретара **А. Ч. Осмаева,** Грозненски района «Атагинский» совхоза хьажкІаш лелаеча звено звеньевойс **Ш. Гайтамирова,** СССР 50-шу дизара цІерагІча Грозненски химически завода № 131 йолча цеха воккхагІча аппаратчика **Ю. В. Малюшкова,** ВЛКСМ обкома хьалхарча секретара **Т. У. Махмудхаджиевас,** Назрановски района «Экажевский» совхоза директора **С. С. Хасиева,** Наурски района Ленина цІерагІча колхоза воккхагІча жа Іуно **Э. Хамидова.**

Собране дакъа а лаьцар къамаьлаш а дир Украински ССР Херсонски облисполкома председатела заместитела **А. И. Кобзуна,** Черсий-Балкхарой АССР Министрий Совета председатела **К. С. Кушхова,** къилбаседа-хІирий АССР Министрий Совета председатела **М. Г. Цагараева,** Дагестански АССР Министрий Совета председатела заместитела **О. А. Алиева.**

Нов. О. А. Алиева КПСС Дагестански обкомои республика Министрий Советои тІадилларца Наурски района дІаелар юртабоахама продукташ йоахача доккхий хьокхамаш гойтарах района хьожаяь йола КПСС обкомеи Дагестана Министрий Советеи карара кара тела ЦІе байракх.

Собране дакъалаьцараша тІанийцар 1977 шера дола Нохч-ГІалгІай АССР промышленноста, юрта боахама, гІишлошъерий, транспортеи бувзамеи болхлой социалистически декхараш.

ДІаьхдаь чІоагІа деттaш тІоараш а долаш собране дакъалаьцараша тІанийцар КПСС Центральни Комитетага, КПСС ЦК Генеральни секретарага новкъостага Леонид Ильич Брежневга дохьийта письмо.

Гулбеннараш цига а болаш СССР Лакхехьарча Совета Президиумо тІадилларца Нохч - ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатела Х. Х. Бокова «Атагинский» совхоза звеньевойна Социалистически Къахьегама Турпала Гайтамиров Ширвани Хасановича дІаелар Ленина ордени «Марси ЖІови» яха Дошо медали. Из цунна еннай Ерригсоюзни социалистически яхье Іалаьмате доккхий толамаш дахарахи ялат дукхагІа даккхареи паччахьалкхенга дохкареи планаши социалистически декхараши кхоачашдеча сийле гойтарах.

Собране балха юкъе иштта дакъа лаьцар КПСС обкома секретараша **М. А. Дороховеи, М. А. Бузуртановеи.**

КЕРДАДАР, ПАЙДАНЕДАР— ХЬАЛЛАЦА

«...ХІанзарча этапе юрта боахам дІахо айбара проблема — белгалдаьккхад новкъоста Л. И. Брежнева ше КПСС ЦК октябрьски (1976 ш.) Пленуме къамаьл деш, — из, эггара хьалха, эггара шерагІча тайпара цун эффективность лакхъяра проблема я. Юкъара декхар укх тайпара оттаде мегаргдолаш да: юрта боахам дегІабоалабара паччахьалкхено хьахецача йоккхийча ресурсех хьаькъалца, дас санна пайда эцар, лаьтта хьурмат деш леладар, лаьттан хІара гектарага, дІадахийтача хІара сомага, удобреней хІара тоннага доалалур ма-могга дукхагІа хьадаккхар».

Цу дешаша хаьдла декхар оттаду юрта боахама къахьегамхошта хьалхашка. Ший ерригача торонца болх бе беза хІара гектаро. ХІаьта лаьттанга камаьрша беркат телийтар духьа машино-тракторни болх эффект йоккхагІа хургйолаш вІаштІехьбаккханза баргбац.

Сунженски района кхаш леладераша укх шера дерригача хьокхамашта кхоачашдаьд шоай декхараш. Шоаш белгалдаь мулаш даьха болаш латт хьайбаш леладераш а. Цхьабакъда цу даькъе доккхий хІамаш карагІдувл механизаторашта.

Тахан района кхашка болх беш я 806 трактор, ялаташ чуэца 110 комбайн, 314 грузовой автомобиль, дуккха кхыйола юртбоахама техника. ТІа-тІа дукхагІа ІотІаетталу керда машинаш — Т-150 яха тракторaш, «Нива», «Колос» яха комбайнаш. Доал дара хІанзара методаш ца хилча хала да селлара дукхача техникаца болх бе.

— Ер кхоалагІа шу да къахьегам вІаштІехьбаккхара отрядни система районе практикана юкъекхухьа, — яхаш дувц юртбоахама управлене керттерча инженера В. Рыжкова. — Районе эггара хьалха механизированни отрядаш вІашагІъехкай, XIX партсъезда цІерагІча колхозе. Царца цхьана вІашагІа ехка йолаелар машинни двораш а. «Путь к коммунизму» яхача колхозе машдвораши мехотрядаши цхьана таръеш лелаяро йиш хилийтай техниках эффект йоккхагІа йолаш пайда эца, запасной оатхалаши доагормашиндаьтташи 160 эзар сома маьха кходе. Алхха цхьа дизельни доагор 150 тонн кходаьд оаха. Цхьабакъда «мехотряд-машдвор» яхача звенона эггара дикагІа карагІдаьнна хІама да лаьттанцара, шоаш лелаеча техникацара механизаторий гІулакх овлангара денз хувцадалар, юртбоахама балхаш дикагІеи сихагІеи кхоачашдеш хилар. Уж тайпа масалаш доаладе йиш я отрядаша иштта дика болх баьча XIX партсъезда цІерагІча колхозера.

Цхьабакъда машдвораш лела дерригача боахамашка яьннаяц отрядаш. Формально вІашагІъехкай уж, хІаьта ма-дарра аьлча — хувцаденна хІама дац. Цу гІулакха эсалал гойт XX партсъезда цІерагІча колхозо Дахача аьхки ка бола ялаташ тІадолаш 2800 гектар яр колхозе, 28 дийнахьа уж чуийца яьлар 18 комбайн. ХІаьта XIX партсъезда цІерагІча колхозе 6200 гектара тІара дерригa ка бола ялаташ 17 дийнахьа чуийцар. Кхашка балхаш деча хана кхыдола кхоачамбоацараш а кІезига дувлийтадац ассиновцаша.

Районе тІа-тІа дукхагІа ух керда юртбоахама техника. Механизатораша къаьстта дика лоархІаш я «Нива», «Колос» яха комбайнаш, эггара тІехьагІа модернизаци яь тракторaш. Царца хийцца болх бара из техника дика йовза еза. Цудухьа цІаккха а ца эттача тайпара сагота эттад кадраш кийчъяра, механизаторашта юха аттестаци яра дош. Района боахамашка биъ бетта йола тракторист курсаш вІашагІа а ехка цига 190 тракторист кийчваьв, 110 механизаторо шоай классность лакхъяьй. Иштта шерача кадрови базо цхьайолча колхозашка йиш хилийтай тракторашa шии сменагІа болх бергбола гІулакх вІаштІехьдаккха.

Цхьабакъда керда техника караерзаяреи Іомаяреи дош цкъаза теркал ца деш дут боахамий кулгалхоша, хІаьта из бахьан долаш, механизаторашта, лелае ца харах, ханал хьалха тишлу техника. Укх Іаи хана механизатораша дешаргдола гІулакх вІаштІехьдаккханза даргдац.

ХІара денна йоакхо еш хила деза къахьегама овсарле, хьалеча балхий дикали эффективности лакхъелга. Цхьан условни трактора лоархІаш дукхагІа бир соахка болх. Масала, нагахьа санна 1975 шера 1060 гектара тІа из баьбале, соахка 1170 гектара тІа баьб. Тракторни паркех пайда дика эц «Победа», «Путь к коммунизму» яхача, XIX партсъезда цІерагІча колхозашка. ХІаьта Кирова цІерагІча, XX партсъезда цІерагІча колхозашка тракторни паркай ах низах мара пайда эцац.

ЗІамига декхараш дац 1977 шера юрта боахама къахьегамхошта хьалхашка латтараш. Уж толаме кхоачашдяра тешаме технически базеи мел эша квалифицированни механизатораши хила беза. ХІанз юртбоахама техникана ремонт еш латт. Районе тоае еза 510 трактор, 98 комбайн, 217 автомашин, дуккха кхийола юртбоахама техника. 180 керда тракторист кийчванза а 110 трактористa юха аттестаци янза а яргьяц.

Иззал дукха болх булургбол мастерскешка болх беш тоъал слесараш ца хуле, ремонт яра мел эш оатхалаш вІашагІа теха ца хуле. Ремонт дика чакхъяккхара боккхача лоархІаме да Іаи хана лоаттае техника оттае йоаггІача тайпара дІаоттаяр.

ХІара шера йоккхагІа хул юртбоахама техника парк, цунгара эша гІулакхаш дукхагІа хул, цудухьа дІахо йодача хана машинни двораш ца хилча яргьяц. Цу гІулакха республика боахамаша теркалъе мегаргья машинни двораш дика хилар хьахьекхача «Путь к коммунизму» яхача колхоза опыт.

А. САГОВ,
тха соб. корр.

СИЙЛАХЬ-ЙОККХА МАЙРАЛ

(Йистедоалар. Долалур 1-ча оагIо тIа).

лоаттаделга. Дуккхача моттигашкен собранешкен. КПСС ЦК-ага, газетий редакцешка, радиога, телевиденега шоаш кхухьийтача эзараш а эзараш а долча письмошка Центральни Комитета, цун Политбюрона, правительствана карагIдаьнна хIама лоархI цар кIаьд ца луш машар бахьан долаш лоаттабу къовсам.

Кердача тIема кхерам кIаьдбаран цул тIехьагIа геттара дIабаккхаран тIаерзаяь селлара шера, хаьдда, реалистически программа Советски Союзо санна адамлеина хьалхашка хьаоттаяьяц цхьаь цхьан мехко.

Цу программо чулоац дунен халкъашта юкъерча гIулакхашка низ юкъе ца баккхара хьакъехьа дерригдунен договор дар санна дола глобальни гIулакх. Цо чулоац герз Iоадарца ювзаенна еррига проблемаш, уж кIезигдара, дIадахара тIадерзадаь корта бола гIулакхаш чакхдаха оттадаьд цу тIа. Дуккха адам хIалакдеча герза керда тайпаши керда системаши юкъе ца яхийтара, ядерни тохкамаш делга геттара соцадара тIаерзаяь я из. Стратегически гIулакхашта лаьрхIа хи кIал гIолла лела лодкаши бомбардировщикаши хьаяра шийца цхьана юхаозалуга могадаьд Советски Союзо США-па.

Машар безаш йола вай ерригa инициативаш дунен халкъашта юкъерча арене вежарашха йолча социалистически паччахьалкхенаша дIахьоча юкъарча наькъага хьежжа я. Цхьана къовсам лоаттабу вай уж чакхъяхар духьа. Советски Союзен цун доттагIийи предложенеш хьаллоац ВIашагIкхийттача Къамий Организаце итташ паччахьалкхенаша, ерригача континенташкарча дуккхача адамаша.

Социалистически паччахьалкхений — Болгаре, Венгре, ГДР, Польша, Румыне, СССР, Чехословаке — оборонительни союз машар безаш хилар дог тешаш а деш цIаькха а хьахьокхаш я дукха ха йоаццаш хиннача Варшавски Договора Политически консультативни комитета заседане енна лоархIаме предложенеш. Деш дола къамаьл Ерригевропейски совещане берригача доакъашхошна цхьанне шоллагIчоа духьала хьалхагIа ядерни герз юкъе доаккхаргдац аьнна декхар тIаэцара а Варшавски Договорен НАТО-он членаш кхы дуккхагIа ца хилийтара а хьакъехьа да.

Вай чIоаггIа дог тийша да: ленински парте, Советски паччахьалкхено хьаллоацаш йола машара дика идеяш бухсоцачa кхьчача кхоачаш хургья.

Цхьабакъда, новкъостий, из къовсаме, духхьал къовсаме мара вIаштIехьдаргдац. ХIана аьлча вай конструктивни предложенешта къайлагIа а гуччахьа а дуккхазза духьаленаш увтт.

Масала, Варшавски Договора доакъашхоша хьалхагIа ядерни герз юкъе ца даккхара хьакъехьа дош оттадаьча хана НАТО-с денна жоп, тIатехаи тIерадаьккхаи хIама доацаш, укх тайпара дар; а, из тхона мегаш дац, ядерни герз юкъе доаккхаргхиларца Советски Союза кхерам тIалоаттабара торо ше йолчча лоаттае еза тха. ХIаьта а, вай доглоах, юххера а, паччахьалкхений политика къестаеш барaша вай предложенеш кхетаме никъ лоацаргхиларга.

Цхьаькха цхьа масал. Центральни Европера бIои герзаши кIезигдара хьакъехьа ена переговорашка. ма-дарра, аьлча, вайга йоах: оаш дукхагIа кIезигле, хIаьта оаха кIезигагIа кIезигдергда. Цу тайпарча позице, бакъдар, аьлча, переговораш дIахьалхашкахьа йохийтаргьяц.

Цу дерригача хIамашка хоалу империализма агрессивнегIа долча низашкахьара, тIемец тIема промышленнии гIоварашкахьара, антисоветизма ушалийла бахнийсача политикашкахьара, Малхбузене оалаш ма-дарра, «керашкахьара» низ тIалаттилга. Духхьал цар заказагIа Советски Союза политика хьакъехьа, цо ший оборонни низ чIоагIбара чакхдоахача гIулакхий хьакъехьа, гоама а чIоама а дувцаш йола сайса докладаши трактаташи хьадага а лувцаш увттаю разведывательни органаша, штабаша, тайп-тайпарча институташа. ХIаьта из харц хоам, командагIа санна, дерригача дунен тIа гIолла дIабоаржабу телеграфни агентстваша, кепайоазоно, радиос, телевидене.

Гуччахьа аьлча, хIанз кIордадаьд уж юхамаччахьара хабараш. Вешта Малхбузене а цIенхашттарча политикаша «советски агрессе» перспективо саготдеш дий шо аьнна шоашка хьаттача, дог тийша жоп лу «дац» аьле.

Вай, бакъдар аьлча, новкъостий, эргайоахаш тоаю оборона. Из-м кхыча тайпара хила йиш йолаш я дац. Воай мехка кхерамзле, воай союзникий кхерамзле вай цIаккха а теркал ца еш йита а яц, ютарг а яц.

Цхьабакъда кхетамца доацаш цхьаккха корта боацаш да, оборонана кхоачам хиллал даьчул а тIехйоалаш латт Советски Союз герзаца кийчъялара гIулакха, «хьалхагIа хIама» тохар духьа совле шийгахьа хилийта гIерт из яхаш дувцараш. Сел дукха ха йоацаш американски доалерча дунен боккхийча викалашца вIашагIкхийттача хана цкъа дийцар аз, хIаьта хIанз цIаькха а белгалдаккха безам ба са: Советски Союз дог тийша а йолаш цу тайпарча концепцешта духьала массаза а хила а хиннай, хург а я.

Вай хьегаш дола къа да а да, е хьалхагIа а, е шоллагIа а хIама тохарга гIулакх дIа ца кхачийтар духьа, ядерни тIом вIалла а ца хилийтар духьа хьегаш. Цу дешаццара вай никъ укх тайпара кхетабе мегаргболаш ба: вай маьршача вахара тIакховда цхьаккха а ца лоархIавайтара кхоачам балла хила еза Советски Союза оборонни потенциал. Герзаш Iоадара гIулакха тIаберзабаь никъ а боацаш, уж кIезигдара, тIема конфронтаци мелъяра тIаберзабаь никъ — из я вай политика.

Парте а дерригача халкъа я цIерагIа аз дIакхайкаду: вай мохк цIаккха а оттаргбац агрессе наькъа тIа, кхыча халкъашта духьала цIаккха а герз айдергдац цо.

Вай дац, Малхбузера белггалара низаш да герзаш, эггара хьалха ядерни дараш. Iоадара керд - керда го тувсараш. Вай а доацаш, уж низаш да, бIаьй миллиардаш ахча тIема кийчон бух боацача кIоаг чу а тувсаш, тIема бюджеташ юсаяра инициатораш. Духхьал уж низаш да, харц бахьанагIа «советски кхерам» хьалха а тувсаш, вай деношка дунен халкъашта юкъерча политике агрессивни никъ лелабераш.

ХIаьта, пагахьа санна из никъ тоха боагIача тайпара юха ца тохе, тIема кхерам юха а гIоттаргба. Цу тайпара никъ цхьатарра кхераме ба Малхбоаленна санна, иштта Малхбузенна а. Советски Союз ма-могга духьала латтаргъя цунна, хьагучадоахаргда цун кхераме маIан.

Укх тIеххьарча шерий опытагIа вайна хов, капиталистически паччахьалкхений политика къестае йиш йолаш кхы тайпа низаш а, цIераца деча ловзара кхерам бовзаши хIанзарча дунен реальносташ лархIара способаш кхетаеши барaш болга. Мел дукха хувцамаш хулар аьнне каст-каста чурча конъюктуро хьалхадоахача даьссача хабарашта тIатувжар аьннеи вай доглоах, сакхетам, дунен политика проблемашцара хьаькъале никъ цар хьалхарча плане хургхиларга.

Духхьал из бахьан долаш йиш ма - хиларий СССР - ай Франценен юкъерча гIулакхашка ший хана гола тоха, ФРГ-еца довзаш дола договораш де, Малхбузен Берлинах лаьца йиъ оагIорахьара соглашени е, Советски Союзо США-цара, кхыча капиталистически мехкашцара лоархIаме соглашенеш е, Европерча кхерамзлени цхьана леладеча гIулакхийи хьакъехьа совещани е. Кхыча тайпара аьлча, — кхохкам кIаьдбара гIулакх дIахьалхашкахьа доладелар.

Фу яхилга да кхохкам кIаьдбар? Цун маIана вай юкъе хьор фуд? Кхохкам кIаьдбар — эггара хьалха из да «шийла тIом» дIабаккхар, паччахьалкхенашта юкъе лерттIа, нийса гIулакхаш леладарга довлар. Кхохкам кIаьдбар — из да барт вIашагIа ца кхетен къовсам тIа долен дешаш низаца, кхерамца, герзах каеттарца а ца къестадеш, машара наькъаца, переговорий истола хьалхашка Iо а хайша къестадар: Кхохкам кIаьдбар — из да юкъе белггалара тешам хилари цхьанне шоллагIчун законни хьалаш лархIа хари.

Вахаро хьахьеккхад, дунен халкъашта юкъе дIа - хьа гIулакхаш леладара хьалаш лоаццача хана хувца йиш йолаш хилар. Шерьеннай политически, экономически, культурни, кхыча доакъошка мехкашта юкъера контакташ. ХIаьта, керттердар, новкъостий,—кердача боккхача тIема кхерам тIехьашка баьккхаб. ПаргIатта доккха са даьккхад наха, дукхагIа доглдоахийла йолаш хьежа баьйнаб уж кхоаненга.

Из да — кхохкам кIаьдбар, из да цунах доала гучахьара беркат.

Цунна духьала фу доаккхалурга «шийлача тIема» хIанзарча полководцашка? Налогаши тIема гIулакхашка дIаухийтари дукхагIа хулийтилга, бахача наха эшача социальни гIулакхашка дIаухийтар дIахо кIезигделга? Цхьатарра нах хIалакбеш йола средствашIовелга? Кховнешна хьалхашка тIема чоапи кхерами дукхагIа гIеттабелга? Халкъаша тIаэцаргдац уж хIамаш Эшаргдац!

Дунен халкъашта юкъера кхерам кIаьдбара, вайна массанена а ма - харра, Iалаьмата дукха къахьега дийзад. Кхохкам кIаьдбара Iоаяь политически капитал карара ца йоалийталга а атта гIулакх дац. Цхьабакъда цхьанна тайпарча халонаштеи новкъарленаштеи могаргдац вай тIехьашка даха. Машар чIоагIа, бохабергбоацаш бар—цул саготагIен вахара лоархIамегIеп декхар дац.

Миллионаш болча наха хьалхара шоай бехктокхам, къамий кхелашта хьалхара шоай бехктокхам кхетабеш бола паччахьалкхен деятелаш халкъаш машар хьашт долаш хилар теркал ца дича балац. ХIаьта Советски Союзах аьлча, вайга хьежаш гIулакх дусаргдац.

ВIашагIкхийттача Штатий кердача администрацеа цхьана вай мехкашта юкъерча гIулакхашка керда боккха гIа баккха кийча да вай.

Вайна хетачох эггара хьалха де дезар фуд аьлча, из да 1974 шера г. Владивостоке баьча барта ларда тIа стратегически герзашта довзув оттадара йола соглашени кийчъяра болх укх гарггарча хана чаккбоаккхилга. ХIанз Вашингтонерча цхьаболча политикашта новкъа хет цу соглашенена хIанзалца кулгаш ца яздаь. Новкъа хетар-м — новкъа хетар ма-дий, хIаьта дIаяха ха юха йоалае йиш яц, цудухьа лоархIаме да цу хIамах практически выводаш яр.

Цу тайпара выводаш ца йой гIулакх малагIча оагIорахьа дерзаргда-хьогI яхаш хаттараш увтт США а. Из ца дой «Советски Союзи ВIашагIкхийтта Штаташи кердагIа дола ядерни герз хьаде йолалургья, хIаьта цунна долчча тайпара аьлча, тIахьожам лоатта а лургбац» яхаш укх деношка яздора дуккхача наха дешаш долча цхьан американски газето.

Цу тайпара перспектива вайна хьашт долаш яц. ЦIаькха а ях аз, ха хьежаш яц, соглашени елга тIехьадаха йиш йолаш дац.

Стратегически герзашта доазув оттадара дешаш дувцача хана, кхетадеш ма-хиллара, Советски Союз кхы а дIахо яха кийча я. ХьалхагIа де дезар фуд аьлча, из да юххьанца карагIдаьннар дIачIоагIдар. Владивостоке барт мел баьр чакхдаккхар, ханна яьча соглашене ха укх шера октябрь бетта чакхйоалаш хилча хIаьта а. Цул тIехьагIа переговораш е йиш я кхы а дIахо де дезарий хьакъехьа. ГIулакх кхыча тайпара дерзе хIанз дувцача дешашта кердадараш IотIа а кхийтта бIарчча хьайийцача декхар кхоачашделга чоалхане дерзаргда, гаьна а даргда.

Ядерни герз доаржадара тешшаме духьале янза, довзаш долча договорагIа герз доаржа ца делга кхы а эффективнегIа данза даргдоацача дIаккхьачад гIулакх. Цу хьакъехьа корта а болаш переговораш е кийча да вай.

ВIаштIехьа доаллача тайпара сихагIа Центральни Европе герзашцара низаши герзаши кIезигдара хьакъехьа соглашени е безам бар вай. Уж дешаш моллагIча кулгалхошца, моллагIча моттиге: Вене, Бонне, Вашингтоне, Москве — хьашт долчча дувцара духьала дац вай.

ХIанз европейски политика юкъмоттиге латта декхар — цхьа шуи ах шуи хьалха Хельсинке 35 паччахьалкхено барт баь тIанийцар вахаре дизза чакхдаккхар. Юкъаревропейски совещане Тlеххьара акт дунен халкъашта юкъерча декхарий свод санна лерхI вай, цун маIан — тешшаме машар Iалашбелга. Белггала аьлча, цун ерригa положенеш кхоачашъянза яргйоацаш я, хIаьта из вай хIана деша деш а да. Цу балха Центральни Комитето чIоагIа политически лоархIам бу. Цунна юкъеэзай вайнига дуккха министерстваши ведомстваши.

Дика кхеталеш да цхьадолча постамашка диллача хIанзле дукхагIа хIама даьлга, кхычарга диллача — данза даргдоаца гIулакхаш кIезиг-кIезиг деш е хIана а де кийчдеш да. Укхаза дукха хIама тийша да паччахьалкхенашта юкъерча политически гIулакхий юкъарча хьалах, е оалаш ма-хиллара, — кхохкам кIаьдбара боарамах. Кхохкам кIаьдбара духьалбараша дунен халкъашта юкъера атмосфера бIех а еш, цу балха новкъарле ю.

Малхбузен мехкашка тIеххьарча акта тIара къаьст-къаьста моттигаш хьа а ийеш царна гонахьа полемика гIеттаю. Цар де лерхIар гуш да — Юкъаревропейски совещане дIайолаьча позитивни процессашта новкъарле елга. Цар леладеча гIулакхашка хьежача, цу тайпарча деятелашка дукха бала кхачац Европе тешшаме машар оттабара. Царна дагадоаллар кхыдар да. Цар безам бар вайна низ бе, социалистически демократецен правопорядкацей тарлуш йоацача бокъонех даха аьнна вайна хьехa. Са ала безам ба — тIехьле йосацаш гIулакх да из.

Хельсинке цхьана болх беш социалистически паччахьалкхенаштен кхыйола социальни система йолча паччахьалкхенаштен доккхий хIамаш карагIдаьлар. Массанена а юкъара толам баккхар ловш цIенхашттa а корта болаш а вIаши цхьана гIулакхаш леладар дар из. ХIанз цу тайпара гIулакхаш леладелга дIахо а дегIаккхувла деза. Вай из де кийча да. хIаьта хоаш ма-хиллара, хоадамболлаш предложенеш а енай, белггала аьлча, цхьайолча экономически проблемаех а луш.

Доккха а лоархIаме а декхар лерхI вай Францеца, ФРГ-еца, Италеца, Великобританеца, кхыйолча европейски а европейски йоацача а паччахьалкхенашца шин оагIорахьа гIулакхаш леладелга дIахо а дегIакхувлар. Царца вай гIулакхаш лела а даьд лела а ду машаре дахара принципа ларда тIа. Из —ленински принцип. ХIаьте ленински тIехьле — дувцар моллагIчох дале а — вай чIоагIа лора а ю дегIа а кхувл.

Гаргарча Малхбоалепера тIема кхуврч дIабаккхара эггара хьинарегIа дола гIулакхаш чакхдахара тIехьа да вай. Геттара халя соцабаьча цIий Iоухийташ Ливане лаьттача тIема цIаькха а хьахьеккхар Гаргарча Малхбоалене латта дов гаьна даккхар мел кхераме да.

Цхьанна а паччахьалкхен, цхьанна а халкъа вахара бокъонаш IотеIаергйоаца чIоагIа а нийсхон а хьал эш Гаргарча Малхбоаленна. Белггала аьлча, Израила бокъо я паччахьалкхен кортамукъалеи кхерамзле йолаши яха. Цхьабакъда цу тайпара бокъо йолаш да Палестина Iарбий халкъ а.

Гаргарча Малхбоален проблема къоастаяргa бода никъ, — хIаьта вай цу хьакъехьа дуккхаза а дийцад, — Гаргарча Малхбоаленах йолча Женевски машара конференцега гIолла бода. ХIанз гучох цу гIулакхаца хьашт мел дола оагIонаш цун болх юхаболабара тIехьа я. Из фу яхилга да аьлча, из да Женевски конференце сопредседателашта — Советски Союзаи Америка ВIашагIкхийттача Штаташтеи юкъе вIаши цхьана леладеча гIулакхий лоархIам кхы а лакхлу яхилга. Цар шоайла вIаши безам хуле оагIонашта ловш йола решенеш лахара дукха хIама де йиш я.

Иштта я вай цхьадолча доккхийча дунен халкъашта юкъерча дешаех йола позици.

Иштта да кердача, 1977 шера чуболаш вай мехка дага латтараш. Машари халкъий кхерамзлен чIоагIъеча, паччахьалкхенашта юкъе машаре вIаши цхьана гIулакхаш леладелга дегIаккхувлача укх шера соахкарчул дикагIа толам баккха гIертаргья Советски Союз. Воашкара корта бола дакъа юкъехьоогда вай. хIаьта из вай кхайкарал деча кхычар а хьаллоацаргхиларах теша бокъо йолаш а да.

Новкъостий! Сай къамаьл чакхдоаллаш цIаькха а шун теркам аргIанарча гIулакхашка тIаберзабе ловра сона. ДIадолалуш латт иттлагIча пятилетка шоллагIа шу. ЧIоагIа лоархIаме да, геттара чIоагIа лоархIаме да шу дIадолалуш деиз. укх январьски деношка деиз ерригa къахьегама коллективаш — городе а юрта а — боарамагI а доагIаь дизза юха хьалуш а болх беш хилар.

Паччахьалкхен план, цун дукхалеи дикалеи хьоккхамаш дизза кхоачашдар, социалистически декхараш тешшаме кхоачашдар—из хIара коммуниста, хIара къахьегамхчоун сийлен гIулакх да. Парте Центральни Комитет, Советски правительство тешаш я укхаза, Туле, иштта болх бергхиларах, алхха, иштта мара боацаш болх бергхиларах.

Новкъостий! Итт шу совгIа ха я Тула байракха тIа Ленина орден лепаш йола. ХIанз сона тIадиллар сий долаш а тоам болаш а гIулакх да — шун байраккхах майрала, чIоагIала, денала символ, Тула лораеш хиннараштa карагIдаьннача гIулакха дерригхалкъо къоабалдаьлга хьахьокхаш йола символ — Дошо Седкъа дIаболлар.

Мукъаба сона СССР Лакхехьарча Совета Президиумо тIадилларах Тулана «Город-турпал» яха цIи яларах дола Указ Iодеша.

(Заседане дакъа лоацараша чIоагIа тIоараш а тохаш новкъоста Л. И. Брежнева Iодеш Тулана «Город-турпал» яха сийлен цIи яларах дола СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указ.

ЦIаькха а чIоагIа тIоараш тох Леонид Ильича Города байраккхах «Дошо седкъа» яха медаль дIайоллача хана. Дег тIара даькъала бувц цо областен Тулаи кулгалхой, къахьегамхой викалаш, тIема ветеранаш. Зале чу гулбеннараша массане а цхьана цIогIарч детт: «Коммунистически партена — хоастам!».

«Ленински ЦК!-на — хоастам!», яхаш, чIоаггIа «Ура!» яхаш.

Деза доттагIий! ЦIаькха а дег тIара даькъала дувц аз шун массане доккха а дала доагIаш денна а совгIат.

ТIехь-тIехьагIа тоалойла шун Iалаьмате хоза город!

Къахьегаме, коммунизм хьалъеча йоахача кердача коталонашца айлулда цун сий!

ГIозал, дегашта тоам болаш, доллача хIаманца кхоачам болаш хилба хIара тульски дезал!

Доккхий толамаш доахалда оаш, новкъостий!

(Новкъоста Л. И. Брежнева къамаьлага чIоаггIа теркам тIабахийта да а дийгIар, дIаьхдаь тIоараш тохаш массехказа из юкъагIа даьхар).

Къамаьл чакхдоаллаш новкъоста Л. И. Брежнева аьнна дешаш гулбеннараша тIанийцар чIоаггIа дIаьхдаь тIоараш тохаш. Коммунистически парте, цун Ленински Центральни Комитета сийна моаршал кхайкадеш.

ЦIей дездар дага лацийта новкъоста Л. И. Брежневна Туле бахача наха совгIата дIаелар «Байракх бе йоалла болхло» яха гIорваьннача советски художника И. Д. Шадра бронзови скульптура.

Трибуна тIа — КПСС Тульски горкома хьалхара секретарь В. А. Постухов.

— ХIанз укх сахьате вай ладийгIар КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева даьча къаьгта а Iалаьмате дика а долча, йоккха оптимизм йолаши, коммуниста-бIухочун вахар хетадаь гIулакх котдаргхиларах тешам беннеи долча къамаьлага, — аьлар цо. Цу тIа къаьгта а, ленински хьисапе хьаькъалца а белгалдаь да вай езача парте XXV съездо тIанийца Iалаьмате йоккха Программа вахаре кхоачашъяра дола практически наькъаш.

Тулякий къахьегама толамехи города къахьегамхоша даха лерхIача кердача доазонехи дийцачул тIехьагIа нов. В. А. Постухова тешшаме дош делар: тулякаша тIадиллар кхоачашдергда, боарам бовццаш а массаза а мутIахьа ба уж парте, вай советски Даьхен гIулакха!

Къамаьл де дош лу Тульски герзий завода слесара П. И. Маркина. Цо аьлар:

—Со — Сийлахь-боккхача Дай-мехка тIем тIа дакъа лаьца ва. Фашисташца тIом баьб аз Тулана юхе а. Цу халача, чоалханеча деношка эзараш болча тулякаша Советски Эскара бIухоша шоай вахар ца кхоадеш тIом бора, чуеттача моастагIчун топашта кIал а латташ герзаш хьадора. Из дар моастагIчоа майра духьал лаьттача города денале гIулакх. Цудухьа чIоаггIа дог тохалуш тIаэп оаха тулякий денал белгалдоаккхаш денна Даьхен доккха совгIат—«Дошо седкъа» яха медаль.

ТIем тIа денале гIулакх гойтарца сий даьккхад вай городо, бакъда вай, тулякаш — машаре нах да. Лаьттан тIа ираз хилийтар духьа къахьега безам болаш да вай. ХIаьта цу гIулакха машар эш.

Микрофона хьалхашка ва парте Тульски обкома хьалхара секретарь а оборона городской комитета председатель а хинна В. Г. Жаворонков. Дег тIара баркал аьлар цо КПСС Центральни Комитета, ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежневна, СССР правительствана 1941 шера ЦIеча Эскара тIемахошта, город Тулаи областен болхлоштеи къахьегамхоштеи город Тулеи столица Москваи къулбехьара хьа тIадоагIа наькъаши лорадеш карагIдаьннача деналерча гIулакха боккха мах барах.

Фронт юкъарчал доаццаш Тульски областа гаргакхаьчача хана, дIахо дувц В. Г. Жаворонкова, партийни советски организацешта хьалхашка декхар эттар —, городах йоаккхалургйоаца чIоагIале яр, оборонительни духьаленаш кийчъяр, дорхвеннача моастагIчоа Москвагахьа бода никъ дIакъовлар, партизански отрядаш вIашагIйохкар, оборонни промышленностей, кхыча доакъойи предприятеш, болхлойи цар дезали, материальни рузкъа, ялат, кхачан продукташ, хьайбаш кIалхардаьха кхычахьа дIадахийтар. Итташ эзараш къахьегамхой бар хIара денна Тулана хьатIадоагIача наькъашкен городе чуи оборонительни духьаленаш хьалъеча болх беш. Из Iалаьмате боккха болх лоаццача ханашка чакхбаьккхар.

Новкъост В. Г. Жаворонкова белгалдир Тулаи областен берригача къахьегамхоша КПСС XXV съезда решенеш, иттлагIча пхе шера план кхоачашъеча керда доккхий толамаш дахар ше ловш хилар.

Москвичий, ерригача городий - турпалий цIерагIа тулякашка дIайха моаршал а луш, къамаьл дир КПСС МГК секретара В. Н. Макеева. Таханара цIей, аьлар цо, къаьстта лоархIам болаш, къаьстта чIоагIа дага латтаргдолаш да шоана совгIат дIаденнар Коммунистически партен Советски паччахьалкхени, дунен халкъашта юкъерча коммунистически болхлойи болама гIорваьнна деятель КПСС ЦК Генеральни секретарь новкъост Л. И. Брежнев хилар бахьан долаш.

ДоккхагIча ноахалагIа болча тулякашта юкъе, дIахо дувц новкъост В. Н. Макеева, геттара дукха ба тIемен къахьегамен совгIаташта уллув «За оборону Москвы» яха медаль шоай наькха тIа уллаш бола нах. Тула — столица обороны, Даьхен паргIатон кортамукъален лораяр бахьан долаш даьр дошо алапашца дIаяздаьчарех город я. Таханара цIей закона боарамагI а долаш — тха, московски цIей а да.

Тахан машара къахьегама вахте латт дерригa советски халкъ. Цо чIоаггIа тешам болийт советски наха хьамсарча ленински парте хьалхленца коммунизм хьалъеча керда коталонаш йоахаргхиларах.

Городен областен берригa къахьегамхой дIайхача моаршалца даькъала бийцар турпалча Тулана «Дошо седкъа» яха медаль яларца Московски тIема округа бIуна командующи волча инарал-полковника В. Л. Говорова.

Заседане иштта къамаьлаш дир Новомосковски района Ленина цIерагIча колхоза председатела Социалистически Къахьегама Турпала В. А. Стародубцова, «Чайка» яхача швейни объединене закройщица коммунистически къахьегама ударника Проюшкина Тамарас, КПСС Тульски обкома хьалхарча секретара И. Х. Юнака.

Заседане дакъа лоацаш хиннараш даькъала бийцар Советски Эскара бIухоша, комсомольцаша, пионераша, октябряташа.

ЧIоаггIа дегаш айденна болаш заседане дакъа лоацаш хиннараша тIанийцар КПСС Центральни Комитетага, СССР Лакхехьарча Совета Президиумага, СССР Министрий Советага дахьийта письмо.

Советски Союза паччахьалкхен гими а локхаш чакхъялар заседани.

Цул тIехьагIа боккхача толамца чакхдаьнна цIейна хетадаь концерт хилар.

(ТАСС).

ОДЕССКИ ОБЛАСТЬ. Консерви промышленностеа Измаильски производственно-аграрни объединене болх беш я производствана управлени яра йола автоматически система. Цо торо хилийтай объединенена чуйоагIача заводей йиъ совхозей боахама доал дара цеховн структура вIашагIйолла.

Кхачан предприятерча АСУП кхоачашду дуккха декхараш: юртбоахама бедал дIаяхийтаран кийча продукци арахецаран, къахьегамей балхах хьадовзIачун учет лелаю. Юкъе лаьрхIача шера уттаеча метеорологически сводкашта ЭВМ еча расчеташа баьцадаараш лоаттадара тешшаме прогноз хьахьокх. Сом чуэца болабара ханашка хьежжа цехера техника тоаяран бедал чакхйоаккхача сезонага тара кийчъяран планаш уттаю.

СУРТА ТIА: АСУП лабораторе инженер-электрик Н. В. Шевернева.

И. ПАВЛЕНКО сурт.
ТАСС фотохроника.

СПЕЦИАЛИЗАЦЕИ КОНЦЕНТРАЦЕИ НАЬКЪАГIА

ТХА ЛОАРХIАМЕГIАРА ДЕКХАРАШ

КПСС XXV-ча съезда решенеш кхоачаш а еш, юртбоахама производствана специализаци яра, цун эффективность лакхъяра тIаберзабаь никъ лаьцаб районе. 1974 шу доладеннача юххье республика кулгалдеча органашка предложенеш елар комсаш лелаергйолаш района специализаци яра хьакъехьа. «Малгобекский» комсий совхоз а йилла, цу шерре а дIаегIар цига комсий бешамаш. Цул тIехьагIа, 1975 шера цхьаькха комсий совхоз йиллар «Луч» яхаш цIи а йолаш. 1976 шу долалуш цхьан ханна йиллар комсий пхи совхоз — «Ингушский», «Кавказ», Горьке цIерагIа, ГI. Ахриева цIерагIа, «Советский». Укх гарггарча хана кхоачашде дезаш дуккха декхараш эттар района партийни, советски, боахама органашта хьалхашка.

Комсаш лелаяра гIулакх республике дIахо дегIадоаладелга лоархIамегIарча декхарех цаI а лоархIаш, КПСС обкома бюрос Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Советои дийцар иттлагIча пятилетке комсий кхаш шердара дешаш. Комсаш лелаергйолаш района специализаца яра дешаш дийцар КПСС городской комитета пленуме. 1980 шерале комсаш тIайола лаьтташ 7 эзар гектарага кхоачаде а хIаьта ерригa чуяхьаш йола комсаш цу юкъа 10—12 эзар тоннагех дIахо йодача хана 50—55 эзар тоннагех кхоачае а лаьрхIад. Комсаш лелаергйолаш района специализаца ярца цхьана специализаци е лерхI юрта боахама кхыча доакъошта а, белггала аьлча, хьайбай боахама. Специализаци е а кхыметтел эггара хьалхарча аргIанна хьайбай продуктивность лакхъяра, уж дIакагIа кхабарен леладара хьалаш тоадарен чотах дулх, шура, тха дукхагIа даха а лерхIар. 1980 шера хIара гектара тIара доаккха ялат 24 центнер хургда, хIара кхоабача Iатта лоархIаш йоаккха шура 2300 килограммага кхоачаергъя.

ДIадаха 1976 шу боахамаш Iодахкарца дувзаденна балхаш вIаштIехьдоахаш дIадахар района комсий совхозашта. Цхьабакъда цу хьалашка а цхьадола толамаш даьхар. Кхоачашъяьй паччахьалкхенга юртбоахама продукташ йохкара планаш: ялата 119 процент, баьцадаараштa — 227, сома — 118, тхана — 103, шекара свеклашта — 113, фуашта — 101, шурийна — 102, дулха — 100 процент.

ПланагIен социалистически декхарегIен 2000 гектара тIа дIайогIа лаьрхIа хинна комсаш 2080 гектара тIа дIаегIар 1976 шера района комсий совхозий къахьегамхоша. Йоккха къахьегама котало яьккхай. Из а тIехьа лаьрхIача хIанз комсаш тIайола лаьтташ 2788 гектар да. Комсий бешамаш шеръяра гIулакха юкъе доккха дакъа лаьцад М. Горьке цIерагIча, «Ингушский», «Кавказ», «Луч» яхача совхозий комсаш кхеераша. Комсаш дIайогIарца дувзаденна балхаш толаме чакхдахар духьа шерра социалистически яхь йоаржаьй района совхозий коллективашта юкъе. Хьехам луш дукха болх баьб комсий совхозий партийни, профсоюзни, комсомольски организацеша, кулгалхошеи специалисташеи, комсаш дIайогIача дакъа лоацача механизатораштa, болхлошта, инженерно-технически балхаш дераштa моральни материальни поощрени яра чакхдаха гIулакхаш кийчдаьд. Цунах чIоаггIа пайда баьннаб. Лакха овсарле йолаш къахьегара гIулакхаш гайтар М. Горьке цIерагIча комсий совхозерча тракториста Костоев Бахьаудина, болхлоша Тимурзиев Мувсас, Льянов Iийсас, Хамхоев Руслана, «Кавказ» яхача комсий совхозерча тракториста В. Д. Бахчинова, болхлоша С. А. Морозова, М. Заруднева, Е. Бечаговас, «Ингушский» комсий совхозерча А. Коригова, С. Ялхароева, Г. Коригова, Р. Цечоевас, дуккхача кхычар. Белгалдаккха доагIа, комсаш дIайогIача хьалха латтараш коммунисташ хинна хилар. Аьлча кхоачам ба, «Кавказ» яхача комсий совхоза коллективе хьалхара моттиг лаьца В. Д. Бахчинов парткома член хилар. «Ингушский» совхозе комсаш дIайогIача кулгал дика даьд КПСС городской комитета члена Х. А. Коригова.

Района совхозашта доккха новкъостал даьд «Сельхозтехника» Сунженски МРО механизатораша. Цар болх дика а беш, 1500 гектара тIара лаьтта хоарца а даь, 1976 шера оттаяь хинна задани сийленца кхоачашйир. ХIанз дIадоладеннача укх 1977 шера района совхозашкара комсий бешамаш кхы а 2000 гектар дукхагIа хила езаш хилар теркалдича, кхы а доккхагIа новкъостал эшаргда «Сельхозтехникагара». Цунца дувзаденна кхы гоя ца деш къоастаданза даргдац «Сельхозтехника» республикански объединене отделени районе хьаелларах дола дош. Из хиланза ярг ца хилар бакъдеш енна предложенеш объединене кулгалхошка дIаккхьачай, цудухьа укх гаргарча хана отделени хьаелларгйолгах тхо дог тийша а да.

Комсаши хьайбай боахами лелабергболаш района специализаци ярца, совхозаш дегIайоаларца дувзаденна хьалде дезаргда доккхий боахама гIирсаш, чуIе цIеиош, культурно-бытовой объекташ. Иштта дукха гIишлой-монтажни балхаш кхоачашде низ бац района совхозий. Цудухьа совхозашка гIирсаш хьаллара районе къаьстта гIирсаш дара организаци йилланза яргйоацача кхьачад гIулакх. Района комсий совхозашка гIирсаш хьалделга РСФСР Министрий Совето баьча соцамагIа РСФСР Минсельхозстройна тIадиллад, хIаьта республика масштабе — «Чечингсельстрой» треста (управляющи нов. Арсанукаев). Цхьабакъда цул тIехьагIа денз шу совгIа ха яьннай, хIанз 1977 шу а дIадоладеннад, хIаьта а совхозаша шоай низашца хьаллу гIирсаш, хIаьта царех дуккхачар, масала, М. Горьке цIерагIа, ГI. Ахриева цIерагIа яраш, «Советский», «Луч» яхараш санна ярий шоай доалахьара база яц. Миллион сом совгIча ахчанна оттаяь проектно-сметни документаци я района комсий совхозий, хIаьта, долче, хьалде гIирсаш а долаш да, уж хьалде деза моттигаш белгала а я. Эшар хIама дац, совхозашка гIирсаш хьалдара районе ПМК юллилга ма-могга сихагIа вIаштIехьдаккхар мара.

1978 шу долалуш районе комсий бешамаша дIалаца еза 4800 гектар, хIаьта царех 708 гектара тIара яраш 1974—1975 шерашка дIаегIа я. Цо хьахьокх царех цхьаяраш укх гаргарча шерашка сом тела йолалургхилар. Долче, город МагIалбике чхьагIар доаккха завод хьалъяра хIанззе а денз цIенхашттa уйла е еза ха хьатIакхаьчай. Механизаторийи комсаш кхеерийи кадраш кийчъяра проблема дика кхетаю КПСС городской комитето, района совхозий юххьанцарча партийни, комсомольски организацеша, кулгалхошеи специалисташеи. Районе болх беш я комсий бешамашка болх бара специалисташ кийчбеш йола профтехучилища филиал. ХIаьта а уж кадраш кийчъяра гIулакх овлангара денз тоаде дезаш да. Гучох, комсаш кхеерий кадраш кийчъяра гIулакх лакхагIча боарам тIа оттаде, филиала материально-технически база чIоагIъе, дешархоша занятеш яра дикагIа дола хьалаш вIаштIехьдаха доагIа республика профтехобразоване кулгалхоша «Чеченингушвино» яхача производственно-совхозни объединенеца цхьана.

Района юрта боахама специализаци яран цун эффективность лакхъяран хьалхашка эттача декхараша тIагIорттадаь дIадех лоаллахарча районашка, республикашка, краяшка, областашка керда толашагIа мел дола хIама хьаIомаделга. Комсаш кхеяра прогрессивни технологи йовзар духьа 1976 шера август бовш — сентябрь болалуш Краснодарски края, Крымски, Херсонски, Ростовски областий комсаш кхееча совхозашка баха хилар тха районера совхозий директораши бехктокхаме болхлойи. Краснодарски края «Новокубанский», «Рассвет», «Малая земля» яхача, В. И. Ленина цIерагIча комсий совхозашка, Крымски областа «Массандра» яхача аграрно-производственни объединене, Херсонски областа «Таврия» яхача совхозеи Цюрукински опытни станцеи, Ростовски областа комсаш кхеярел чхьагIар даккхарен Ерригроссийски Iилма-тохкама институте (г. Новочеркасск) хилар района делегаци. Пайдане хIамаш дукха бIаргадайра тхона дахача. Цига оахош теркалдаьраш дувцаш конференци яьй оаха районе. Делегаце членашта къаьстта дег чу йижар комсаш лелаеча дикагIа йолча совхозашкара производства лакха культура. Масала, Краснодарски края Анапски района В. И. Ленина цIерагIча совхоза комсий бешамашка овсарах хIама дацар, хIаьта Херсонски областа «Таврия» яхача комсий совхоза ферме «красная степная» яхача фух долча доахана хIара деннеи бийсаннеи 17—18 килограмм шурий лора, тIаккха из хул хIара кхоабача Iатта лоархIаш 5250 килограмм.

Шеко яц, района совхозий партийни, комсомольски, профсоюзни организацеша, кулгалхошеи специалисташеи, болхлоша 10-ча пятилетка — эффективностеи дикалеи пятилетка — шоллагIчеи дIахорчеи шерашка юртбоахама производствана специализаци концентраци яра болх дIахо а бергхиларах, парте XXV съезден КПСС ЦК октябрьски (1976 ш.) Пленумен решенеш кхоачашъяр духьа лелаю социалистически яхь шерагIа йоаржаергхиларах, Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 60 шу дизара накъабодхаш къахьегама керда толамаш доахаргхиларах.

И. ГИРЯЕВ,
КПСС Малгобекски горкома секретарь.

СОВГІАТАШ ДАЬКЪАЛА ХИЛДА ШУН!

1976 шера 23 декабрерча СССР Лаккхехьарча Совета Президиума УказагІа СССР орденаши медалаши еннай РСФСР юрта боахаме хьалхалаттараштa. 1976 шера Ерригсоюзни социалистически яхье толамаш дахари ялати кхыйола юртбоахама продукташи дукхагІа яхарей паччахьалкхенга йоххарей планаши социалистически декхараши кхоачашдеча къахьегама сийле гойтарахи.

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ГІОЛЛА

(ДІахододар. Долалур - укх шера 18 январе араяьннача номер тІа).

«ЗНАК ПОЧЕТА» ЯХА ОРДЕН

Абдулаев Ахмед Шамседовича — Гудермесски района «Дружба» яхача винсовхоза комбайнера.

Абдулазиева ПаьтІамата — Грозненски района Староюртовски птицефабрика птичницана.

Абдулазимова Любовь Исаковнана — Наурски района «Северный» яхача винсовхоза доярканa.

Абдарзаков Мума Махмудовича—Грозненски района В. И. Ленина цІарагІча колхоза тракториста.

Абуева Зулпа Мухаддиновнана — Урус-Мартановски района «Горец» яхача совхоза звеньевайна.

Ажмаинов Вахаж Обулханавича — Ачхой-Мартановски района «Самашкинский» совхоза парткома секретара.

Алексеев Игорь Григорьевича — къахьегамхой депутатий Шелковской районни Совета исполкома юрта боахама управлене начальника.

Алиев Айдамур Кадыровича — Наурски района «Притеречный» яхача совхоза воккхагІволча жаІуна.

Алиева Бекисат Юнусовнана — Наурски района «Калиновский» яхача винсовхоза бригадира.

Алиев Хумайд Алиевича — Ножай-Юртовски района, Калинина цІарагІча колхоза бригадира.

Аллаев Шервани Алиевича — Грозненски района «Горячеисточненский» племсовхоза тракториста.

Амриев Хамит Артагановича — Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза бригадира.

Амхадов Руслан Хусаиновича — «Грознефть» яхача объединене технологически транспорта Ташкалински управлене автомобила водителя.

Андрющенко Александра Сергеевнана — Грозненски педагогически училища хьехархочоа.

Анисинцев Иван Андреевича — «Сельхозтехника» Грозненски объединене тракториста.

Анчербак Иван Моисеевича— Нохч-ГІалгІай республикански паччахьалкхен юртбоахама опытни станце отдела заведующена.

Арчаков Хасултан Керимовича — Назрановски района «Октябрь 40 шу» яхача совхоза парткома секретара.

Атаев Анзи Москиевича — Малгобекски района «Ингушский» винсовхоза воккхагІволча жаІуна.

Аушев Багаудин Мурцаловича — «Сельхозтехника» Назрановски районни объединене автомобила водителя.

Анаев Махмуд Аслахановича — Урус-Мартановски района «Труд» яхача сомий бешамаш лелаеча совхоза тракториста.

Баргишев Мухид Чубаевича — Назрановски района «Назрановский» совхоза жаІуна.

Баригов Вахида — Гудермесски района «Гудермесский» совхоза тракториста.

Барханоев Ахмед Исраиловича — Малгобекски района «Советский» яхача винсовхоза тракториста.

Баташов Баташ Курбиевича — Ачхой-Мартановски района «Орджоникидзевский» совхоза бригадира.

Батукаев Асламбек Эдиловича — Надтеречни района «Знаменский» винсовхоза директора.

Бекаев Аламада — Урус-Мартановски района «Гехинский» совхоза звеньевойна.

Бекоев Заур Алексеевича — Граждански авиаце Къилбаседа-Кавказски управлене самолета командира.

Беслаев Зайна — Наурски района В. И. Ленина цІарагІча винсовхоза тракториста.

Бондарь Анатолий Петровича — КПСС Наурски райкома секретара.

Бочин Василий Кузьмича — Шелковской района В. И. Ленина цІарагІча колхоза кхашка хий деттачоа.

Бутров Александр Васильевича — Шелковской района хин управлене начальника.

Васильева Мария Ефимовнана — Сунженски района Кирова цІарагІча совхоза доярканa.

Веремеенко Людмила Григорьевнана — Наурски района «Наурский» яхача винсовхоза бригадира.

Висаитов Нахчо Джабраиловича — Урус-Мартановски района «Гехинский» совхоза агронома.

Воробцов Илья Георгиевича — Наурски района «Россия» яхача колхоза тракториста.

Выродов Алексей Николаевича — Сунженски района «Победа» яхача колхоза техника.

Гадаев Саида — Наурски района Калинина цІарагІча винсовхоза тракториста.

Гадаева Малинана — Ачхой-Мартановски района «Овощевод» яхача совхоза звеньевайна.

Гандалоев Баматгири Ильясовича — къахьегамхой депутатий Назрановски районни Совета исполкома председателя.

Гельмурзаев Исмаил Ибрагимовича — Сунженски района XIX партсъезда цІарагІча колхоза скотника.

Гереханов Юсуп Лукмановича — Надтеречни района «Новогорский» винсовхоза бригадира.

Гириев Игорь Леонидовича — КПСС Малгобекски горкома секретара.

Гишлакаев Абдулакима — Грозненски района «Грозненский молочный» яхача совхоза тракториста.

Головин Евгений Корнеевича — Грозненски района «Молочный № 2» яхача совхоза тракториста.

Гурекова Надежда Ивановнана — Шалински района «Сельхозтехника» Аргунски отделене йоккхагІйолча бухгалтера.

Гусаков Александр Александровича — Наурски района «Советски Россия» яхача винсовхоза бригадира.

Даурбеков Дауд Мухарбековича — Малгобекски района М. Горьке цІарагІча винсовхоза тракториста.

Джабраилов ХІарон Элиханoвича — Шалински района «Джалка» яхача совхоза тракториста.

Джамарзаев Ахьмад Джамарзаевича — Наурски района «Комсомольский» яхача винсовхоза бригадира.

Дзейгов Амирхан Джабраиловича — Назрановски района «Октябрь 40 шу» яхача совхоза директора.

Дудаев Абдулбека — Шалински района «Шалинский» яхача откормочни совхоза тракториста.

Дудаев Шамсуддина—«Сельхозтехника» Советски районни объединене автомобила водителя.

Евлоев Аслангири Орцхоевича — Сунженски района Орджоникидзе цІарагІча колхоза тракториста.

Закриев Усам Ахмаевича — Урус-Мартановски района «Солнечный» яхача сомий-баьцадаарий совхоза тракториста.

Затаев Шамсуди Мациевича — Грозненски района «Атагинский» совхоза тракториста.

Зиборов Юрий Яковлевича— Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза председателя.

Ибрагимов Желил Абдурахмановича — Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза парткома секретара.

Исмаилов Алавди Усмановича — Гудермесски района «Дружба» яхача винсовхоза тракториста.

Исраилов Шарип Абдурешидовича — Шалински района «Южный» яхача совхоза скотника.

Кадырова Маруса Хамидовнана — Надтеречни района «Верхненаурский» винсовхоза болхлочоа.

Катков Василий Даниловича — Сунженски района Кирова цІарагІча колхоза комбайнера.

Кирендясова Зоя Ильиничнана — Нохч-ГІалгІай республикански паччахьалкхен юртбоахама опытни станце Іаьсий лелаечоа.

Козловский Федор Иосифовича—Малгобекски района «Кавказ» яхача винсовхоза комбайнера.

Кононенко Лидия Ивановнана — Гудермесски гидроузлан дуга оросительни системайн управлене начальника.

Коригова Банати Магомедовнана — Малгобекски района «Ингушский» совхоза доярканa.

Кривцов Владимир Михайловича — Сунженски района ЦІеча Эскара цІарагІча колхоза тракториста.

Крутько Мария Федоровнана — Наурски района «Победа» яхача винсовхоза бригадира.

Кудлай Петр Дорофеевича — Наурски района «Советская Россия» яхача винсовхоза директора.

Кузин Иван Федоровича — Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза тракториста.

Кулебякин Константин Ивановича — Шелковской района «Червленский» яхача колхоза механизированни отряда начальника.

Кулебякина Полина Федоровнана — Шелковской района «Бурунный» яхача опытни винсовхоза участка начальника.

Курбанова Зайнап Кайсаровнана — Урус-Мартановски района «Урус-Мартановский» сомий совхоза доярканa.

Куртуков Николай Александровича — Малгобекски района «Луч» яхача винсовхоза тракториста.

Лазарев Федор Андреевича— Наурски автотранспортни предприяте автомобила водителя.

Латышев Александр Федоровича — Шелковской района «Путь к коммунизму» яхача колхоза механизированни отряда начальника.

Ляпина Зинаида Никитичнана —Шелковской района «Коминтерн» яхача колхоза звеньевайна.

Магомадов Ахмед Абуязидовича — Гудермесски района «Белореченский» яхача винсовхоза тракториста.

Магомадова Курбика Аккиевнана — Ножай-Юртовски района Жданова цІерагІча колхоза председателя.

Малича Алексей Гавриловича — «Сельхозтехника» Шелковской районни объединене управляющена.

Марков Геннадий Степановича — Шелковской района «Виноградный» яхача комсаш лелаеча совхоза директора.

Махаури Гелани Гелагаевича — КПСС Веденски райкома хьалхарча секретара.

Махмудхаджиева Тамара Усамовнана — ВЛКСМ Нохч-ГІалгІай обкома хьалхарча секретара.

Машенко Екатерина Васильевнана — Шелковской района «Бурунный» яхача комсаш лелаеча опытни совхоза директора.

Мельников Василий Ивановича — «Сельхозтехника» Наурски районни объединене автомобила водителя.

Могилин Михаил Васильевича — Сунженски района XX партсъезда цІарагІча колхоза техника.

Муртазалиев Арби Абдулаевича — Урус-Мартановски района къахьегамхой депутатий Гойтински юрта Совета исполкома председателя.

Мусаев Жабраила — Урус-Мартановски района «Урус-Мартановский» яхача сомий совхоза механизированни отряда начальника.

Мусакадиев Мигомедсаид Айсаховича — Шелковской района Менжинске цІерагІча колхоза воккхагІволча жаІуна.

Мустапаев Хьасана — «Сельхозтехника» Надтеречни районни объединене автомобила водителя.

Мусхажиева Малкан Салмановнана — Веденски района «Прогресс» яхача сомий совхоза трактористкана.

Муцольгов Хамид Ахмедовича — Назрановски района «Экажевский» яхача совхоза автомобила водителя.

Мушаилов Юрий Михайловича — гор. Грозный «Родина» яхача сомий-баьцадаарий совхоза керттерча агронома.

Мягчиев Александр Темирсултановича — Надтеречни района «Братский» яхача винсовхоза бригадира.

Наурбиев Саидахмет Хамидовича — Надтеречни района «Знаменский» яхача винсовхоза отделене управляющена.

Отепов Алимхан Батыргереевича — Шелковской района «Красный пахарь» яхача колхоза жаІуна.

Повеснна Мария Ивановнана — Наурски района Калинина цІерагІча винсовхоза йоккхагІйолча инженер-гидротехника.

Прокопов Анатолий Леонидовича — Къахьегамхой депутатий Наурски районни Совета исполкома председателя.

Прудникова Валентина Васильевнана — «Сельхозтехника» Сунженски объединене керттерча бухгалтера.

Рашедов Ломали Магомедовича — Шалински района КПСС XX съезда цІерагІча колхоза бригадира.

Рогадаев Имран Маниевича — Надтеречни района «Братский» яхача винсовхоза отделене управляющена.

Романько Валентин Сергеевича — Грозненски района «Молочный № 1» яхача совхоза тракториста.

Сайдова Лизайна — Гудермесски района «Восточный» яхача винсовхоза доярканa.

Сайдулаев Мовсар Шамстисвича — Шалински района Куйбышева цІерагІча колхоза керттерча зоотехника.

Салаханов Магомед Даудовича — «Сельхозтехника» Урус-Мартановски районни объединене управляющена.

Сардалов Идрис Ахсабовича — Надтеречни района «Гвардейский» яхача откормочни совхоза тракториста.

Сатуев Абдулана — Грозненски района «Советская Россия» яхача колхоза бригадира.

Сагаипов Альман Ризвановича — Надтеречни района «Надтеречный» яхача винсовхоза тракториста.

Солтамурадов Зелимхана — Шалински района Ленина цІерагІча колхоза звеньевойна.

Султанова Азмана — Ачхой-Мартановски района «Бамутский» сомий-баьцадаарий совхоза доярканa.

Султыханов Усман Шамастовича — Надтеречни района «Кругловский» яхача винсовхоза тракториста.

Сулуев Сайдалаи Бицаевича — Гудермесски района «Терек» яхача дуга леладеча совхоза керттерча экономиста.

Сулумханова Тансия Ойсмагомедовнана — Веденски района Кирова цІерагІча колхоза Іаьсий лелаечоа.

Такаев Хизир Усмановича — Грозненски района «Атагинский» яхача совхоза керттерча зоотехника.

Теркибаева Маликата—Грозненски района «Гардалинский» яхача сомий-баьцадаарий совхоза звеньевайна.

Токаева Роза Эдиловнана — Урус-Мартановски района «Солнечный» яхача сомий-баьцадаарий совхоза звеньевайна.

Толоконникова Татьяна Тихоновнана — Наурски района «Комсомольский» яхача винсовхоза керттерча агронома.

Тутакова Казимата — Ачхой-Мартановски района Ореховски сомий совхоза доярканa.

Ханиев Джабраила — Грозненски района «Грозненский молочный» яхача совхоза тракториста.

Хамзатханов Махьмада — Гудермесски района «Терек» яхача дуга леладеча совхоза комбайнера.

Хамидов Бисолтана — Малгобекски района Ахриева цІерагІча винсовхоза тракториста.

Хамидов Ваха Долхадовича — Гудермесски района «Гудермесский» яхача совхоза бригадира.

Хасиев Салман Саидовича — Назрановски района «Экажевский» яхача совхоза директора.

Цагараев Тана Вахидовича— Шалински района «Искра» яхача сомий бешамаш лелаеча совхоза керттерча агронома.

Цицкалов Геннадий Ивановича — Шелковской района «Червленский» яхача колхоза тракториста.

Цормаев Магомед Ахмедовича — Ножай-Юртовски района Орджоникидзе цІерагІча колхоза председателя.

Цугаев Зияуди Мугдановича — Ачхой-Мартановски района Ореховски сомий совхоза директора.

Чеботарев Иван Тимофеевича — Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза керттерча агронома.

Черникова Мария Трофимовнана — Грозненски района «Первое Мая» яхача колхоза бригадира.

Чибиев Салангири Ахмедовича — Назрановски района «Назрановский» яхача совхоза тракториста.

Шамсадов Баудина — Советски района «Новая жизнь» яхача колхоза скотника.

Шамурзаев Мурад Даниловича — Гудермесски хлебоприёмни предприяте директора.

Шатаев Арби Шамильевича— Шалински района «Предгорный» яхача совхоза керттерча агронома.

Шатухина Елена Александровнана — Сунженски района «Победа» яхача колхоза доярканa.

Шахидов Шамиль Ахухаджиевича — Шалински района «Сельхозтехника» Аргунски отделене токара.

Штефан Мария Михайловнана — Ачхой-Мартановски района «Самашкинский» яхача совхоза хьакхарч лелаечоа.

Шутаев Мусайна — Надтеречни района «Минеральный» яхача совхоза тракториста.

Шукина Матрена Федоровнана — Шелковской района «Путь к коммунизму» яхача колхоза хьакхарч лелаечоа.

Эдельбиев Хьасан Асаповича — Грозненски района «Загорский» яхача совхоза скотника.

Эдерсултанов Ваха Хасиевича — Гудермесски района «Новогрозненский» яхача винсовхоза парткома секретара.

Эдиева Роза Ильясовнана — Грозненски района «Советская Россия» яхача колхоза доярканa.

Эдиев Юнус Ахьядовича — Грозненски района «Горячеисточненский» племсовхоза комбайнера.

Эдельгириева Барета — Гудермесски района «Кошкельдинский» яхача винсовхоза доярканa.

Эдильханов Зиявдин Дагашевича — Ачхой-Мартановски района «Урожайный» яхача совхоза бригадира.

Элиханов Зайндена — Урус-Мартановски района «Красноармейский» яхача хьакхарч леладеча совхоза тракториста.

Якименко Тихон Григорьевича — Наурски района «Советская Россия» яхача винсовхоза тракториста.

Яндиев Керим Тахировича — къахьегамхой депутатий Малгобекски городской Совета исполкома председателя.

Ясиновский Владимир Никифоровича — Назрановски района «Экажевский» яхача совхоза партбюро секретара.

Яцков Виктор Михайловича — Наурски района Кирова цІерагІча совхоза керттерча агронома.

КЪАХЬЕГАМА СИЙЛЕН II СТЕПЕНА ОРДЕН

Албаков Іумар Берданковича — Малгобекски района Алханчуртский откормочни совхоза воккхагІволча скотника.

Алиев Махмута—Нохч-ГІалгІай республикански паччахьалкхен юртбоахама опытни станце тракториста.

Ачханов Салман Ахьабовича — Сунженски района В. И. Ленина цІерагІча колхоза тракториста.

Бахин Леонтий Кирияковича — Шелковской района В. И. Ленина цІерагІча колхоза тракториста.

Бунхоев Шоип Буцхоевича — Ачхой-Мартановски района «Орджоникидзевский» яхача сомий бешамаш лелаеча совхоза тракториста.

Джанхотов Ахьяд Агдановича — Ачхой-Мартановски района «Новосельский» сомий-баьцадаарий совхоза автомобила водителя.

Иналов Масуд Абуевича — Ачхой-Мартановски района «Лермонтовский» яхача совхоза механизированни отряда начальника.

Карнакаева Хази Алихаджиевнана — Ачхой-Мартановски района «Бамутский» яхача сомий-баьцадаарий совхоза звеньевайна.

Картоева Абидат Даудовнана — Малгобекски района «Советский» яхача винсовхоза доярканa.

Кухтина Раиса Максимовнана — Сунженски района XX партсъезда цІерагІча колхоза звеньевайна.

Сасина Клавдия Ивановнана — Сунженски района ЦІеча Эскара цІерагІча колхоза доярканa.

Скрынников Иван Кирилловича — Шелковской района «Путь к коммунизму» яхача колхоза доакхар кийчъеча отряда начальника.

Тангатаров Эсболай Батиевича — Шелковской района «Красный пахарь» яхача колхоза тракториста.

Фитколенко Виктор Алексеевича — Сунженски района «Ассинский» яхача совхоза бригадира.

Чеснов Юрий Дмитриевича — гор. Грозный «Родина» яхача сомий-баьцадаарий совхоза тракториста.

КЪАХЬЕГАМА СИЙЛЕН III СТЕПЕНА ОРДЕН

Абуев Шамсудина — Шалински района «Автуринский» яхача совхоза механизированни отряда начальника.

Абуев Идрис Магомедовича — Шалински района КПСС XX съезда цІерагІча колхоза тракториста.

Адиев Салавдена — Гудермесски района — «Новогрозненский» яхача винсовхоза тракториста.

Адиева Амина — Урус-Мартановски района «Гехинский» яхача совхоза доярканa.

Азимов Абу Ибрагимовича — Урус-Мартановски района Мичурина цІерагІча сомий-шурий совхоза автомобила водителя.

Азматгириева Селимана — Надтеречни района «Озерный» яхача винсовхоза болхлочоа.

Акбулатов Акбулат Акбулатовича — Шелковской района В. И. Ленина цІерагІча колхоза воккхагІволча жаІуна.

Алсханов Хьамида — Ножай-Юртовски района «Заветы Ильича» яхача сомий совхоза автомобила водителя.

Айзоров Салмана — Надтеречни района «Верхненаурский» яхача винсовхоза бригадира.

Арсанов Сайд-Хьасан Ибрагимовича — «Сельхозтехника» Шалински объединене гидроцеха начальника.

Асиев Салман Муталиевича— Шелковской района «Червленский» яхача колхоза воккхагІволча жаІуна.

Атиев Шарпудина — Урус-Мартановски района «Красноармейский» яхача хьакхарч лелаеча совхоза тракториста.

Атиева Хазбика — Ачхой-Мартановски района Ореховски сомий совхоза звеньевайна.

Аушева Тамара Ибрагимовнана — Назрановски района «Маяк» яхача сомий бешамаш лелаеча совхоза доярканa.

Ахмадов Мухтарпашина — Гудермесски района «Терек» яхача дуга леладеча совхоза тракториста.

Балуева Мицина — Урус-Мартановски района «Горец» яхача совхоза доярканa.

Баймурадов Ахьяд Ахмадовича — Шалински района «Искра» яхача сомий бешамаш лелаеча совхоза тракториста.

Байсаров Абдурахман Мульгаговича — Малгобекски района «Луч» яхача винсовхоза жаІуна.

Байсултанов Байсана — Грозненски района «Ермоловский» яхача птицесовхоза механизатора.

Байсултанов Вахулана — Шалински района «Автуринский» яхача совхоза автомобила водителя.

Байтулаев Камилана — Наурски района «Комсомольский» яхача винсовхоза слесара.

Байтурзаков Казбека — Гудермесски района «Джалка» яхача совхоза тракториста.

Барсунукаев Йоакъапа—гор. Грозный «Родина» яхача сомий-баьцадаарий совхоза болхлочоа.

Басханов Шанд Басировича — Урус-Мартановски района Мичурина цІерагІча сомий-шурий совхоза автомобила водителя.

Бачаев Хьамид Джамалдиновича — Шалински района «Джалка» яхача совхоза бригадира.

Бекмурзаев Данилбек Межиевича — Грозненски района «Загорский» яхача совхоза тракториста.

Бетиев Абуезита — Надтеречни района «Надтеречный» яхача винсовхоза комбайнера.

Боровков Вячеслав Кузьмича — Сунженски района «Ассинский» яхача совхоза бригадира.

Бунеева Ольга Васильевнана — Сунженски района XIX партсъезда цІерагІча колхоза доярканa.

Быковец Петр Ивановича — Грозненски района «Горячеисточненский» яхача племсовхоза бригадира.

Ваганов Абдулбек Ильясовича — «Сельхозтехника» Шалински объединене бригадира.

Вадуев Увайса — Шелковской района «Красный пахарь» яхача колхоза воккхагІволча жаІуна.

Ваиtаев Пали Джунидовича — Грозненски района «Ермоловский» яхача птицесовхоза тракториста.

Висаитов Хусейн Алиевича— Надтеречни района «Минеральный» яхача совхоза тракторист - машиниста.

Войтенков Владимир Ивановича — Грозненски района «Аргунский» яхача сомий бешамаш лелаеча совхоза автомобила водителя.

Воронин Николай Васильевича — Шелковской района «Красный пахарь» яхача колхоза тракториста.

Гагиева Любовь Сулейменовнана — Назрановски района «Экажевский» яхача совхоза болхлочоа.

Газиев Абдулхалим Думаевича — Грозненски района «Грозненский молочный» яхача совхоза тракториста.

Гайрбеков Иса Альсобековича — Надтеречни района «Верхненаурский» яхача винсовхоза бригадира.

Гандалоев Султан Сандовича — Малгобекски района «Ингушский» яхача винсовхоза комбайнера.

Гащенко Михаил Георгиевича — Сунженски района XX партсъезда цІерагІча колхоза автомобила водителя.

Гехаев Умара — Веденски района В. И. Ленина цІерагІча колхоза скотника.

Гиназов Кану Мухдиевича — Надтеречни района «Братский» яхача винсовхоза механизированни отряда начальника.

Гудыменко Александр Григорьевича — Наурски района Наурски плодопитомнически совхоза звеньевойна.

Давлетукаев Алвадена — Гудермесски района «Терек» яхача дуга леладеча совхоза автомобила водителя.

Дадаева Бахана — Урус-Мартановски района «Труд» яхача сомий бешамаш лелаеча совхоза звеньевайна.

Даревский Еким Сергеевича — Гудермесски гидроузлан дуга оросительни системан управлене моториста.

Даргигов Муса Юсуповича— Малгобекски района «Алханчуртский» яхача откормочни совхоза бригадира.

Даутмирзаев Магомед Докаевича — Грозненски района «Ермоловский» яхача птицесовхоза мастера - наладчика.

Джабраилов Ваха Бауддиновича — Урус-Мартановски района «Гойтинский» яхача совхоза тракториста.

Дзаурова Долотхан Хазматовнана — Назрановски района «Октябрь 40 шу» яхача совхоза доярканa.

Долбилин Петр Тимофеевича — Сунженски района «Сельхозтехника» Сунженски объединене экскаваторщика.

Долугова Забурана — Грозненски района «Пригородный» яхача сомий-баьцадаарий совхоза болхлочоа.

Дубова Федосия Григорьевнана — Шелковской района «Красный пахарь» яхача колхоза звеньевайна.

Дудаев Мицера — Урус-Мартановски района «Гойтинский» яхача совхоза слесара.

Дудаев Бисолтана — Грозненски района В. И. Ленина цІерагІча колхоза тракториста.

Дурчиев Сайдалена — Шелковской района Менжинске цІерагІча колхоза автомобила водителя.

Евкуров Джабраил Янурсхановича — Назрановски района «Октябрь 40 шу» яхача совхоза бригадира.

Евкуров Лахан Абукаровича — Назрановски района «Октябрь 40 шу» яхача совхоза механизированни отряда начальника.

Евлоева Марем Абасовнана — Сунженски района «Заветы Ильича» яхача колхоза доярканa.

Енин Василий Федоровича — Наурски района В. И. Ленина цІерагІча колхоза тракториста.

Еремин Иван Митрофановича — Наурски района «Россия» яхача колхоза тракториста.

Жданюк Василий Ивановича — Сунженски района XX партсъезда цІерагІча колхоза тракториста.

Жежелев Иван Александровича — Сунженски района XIX партсъезда цІерагІча колхоза тракториста.

Журавлева Надежда Ивановнана — Грозненски района Майски птицефабрика бригадира.

Захаев Лечина — Ачхой-Мартановски района «Лермонтовский» яхача совхоза механизированни отряда начальника.

Зимаев Гаштана — Надтеречни района «Минеральный» яхача совхоза воккхагІволча жаІуна.

Золотарев Павел Георгиевича — Сунженски района «Победа» яхача колхоза тракториста.

Зубайраева Амонена — Наурски района «Северный» яхача винсовхоза болхлочоа.

Ибрагимов Касум Ибрагимовича — Грозненски района «Советская Россия» яхача колхоза тракториста.

Иванов Александр Николаевича — Сунженски района «Победа» яхача колхоза бригадира.

Иванова Валентина Васильевнана — Наурски района «Авангард» яхача винсовхоза бригадира.

Иналов Мамсани Хасановича — Ачхой-Мартановски района «Орджоникидзевский» яхача сомий бешамаш лелаеча совхоза автомобила водителя.

Исаева Мезена — Грозненски района «Молочный № 2» яхача совхоза болхлочоа.

Ислангиреев Хамзат Ильясовича — Грозненски района «Атагинский» яхача совхоза тракториста.

Исмаилов Руслан Магомедовича — Надтеречни района «Озерный» яхача винсовхоза тракториста.

Исмаилов Ахьмада — Наурски района «Притеречный» яхача совхоза воккхагІволча жаІуна.

Исмаилов Сайд-Хьажена — Шалински района «Предгорный» яхача совхоза тракториста.

Исраилова Вааиа — Шалински района Куйбышева цІерагІча колхоза доярканa.

Исраилова Маржана — Шалински района «Южный» яхача совхоза звеньевайна.

Капустина Валентина Назаровнана — Шелковской района «Червленский» яхача колхоза доярканa.

Каракаева Зоя Ивановнана — Наурски района Кирова цІерагІча винсовхоза бригадира.

Камерзаева Себилана — Ножай-Юртовски района Калинина цІерагІча колхоза тхьамка леладечоа.

Карпушкин Василий Илларионовича — Шелковской района «Чеченингушводстрой» № 3 йолча дІа-хоха лелача механизированни колонна машиниста - бульдозериста.

Каткова Мария Юрьевнана — Наурски района Ленина цІерагІча колхоза болхлочоа.

Киселев Алексей Филипповича — Малгобекски района Ахриева цІерагІча винсовхоза слесара - наладчика.

Козлов Виктор Алексеевича — Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза механизированни отряда начальника.

Кондрашов Василий Ивановича — Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхоза комбайнера.

Коригов Ахмет Мусаевича — Малгобекски района «Ингушский» яхача винсовхоза тракториста.

Костоев Исрапил Ахметовича — Малгобекски района М. Горьке цІерагІча винсовхоза тракториста.

Косумов Лемина — Гудермесски района «Терек» яхача дуга леладеча совхоза тракториста.

Кривенко Иван Афанасьевича — Наурски района В. И. Ленина цІерагІча винсовхоза тракториста.

Кулбужев Бембулат Адиевича — Назрановски района «Октябрь 40 шу» яхача совхоза звеньевойна.

Курин Николай Андреевича — Наурски района «Терский» яхача жа леладеча совхоза механизированни отряда начальника.

Кусманов Павел Кузьмича — Сунженски района XX партсъезда цІерагІча колхоза комбайнера.

Ледиев Саида — Наурски района В. И. Ленина цІерагІча колхоза автомобила водителя.

Лупырев Иван Николаевича — Наурски района «Красное знамя» яхача колхоза тракториста.

Ляпин Иван Николаевича — Шалински района «Шалинский» яхача откормочни совхоза хьакхарч лелаечоа.

Маасаев Хьамида — Грозненски района «Заря» яхача сомий-баьцадаарий совхоза тракториста.

Магомадов Абдул - Хьажина — Ножай-Юртовски района А. Шерипова цІерагІча колхоза скотника.

Магомадов Абдусалам Магомадовича — Грозненски района Ермоловски элеватора автомобила водителя.

Мадаев Магомед Дахаевича — Сунженски района Ленина цІерагІча колхоза комбайнера.

Масаев Сайд - Ахьмада — Советски района Кирова цІерагІча колхоза тракториста.

Масаева Хамилана — Грозненски района «Тепличный» яхача совхоза болхлочоа.

Матаев Берсина — Ачхой-Мартановски района «Лермонтовский» яхача совхоза механизированни отряда начальника.

Мехтиев ЯрагІи Ахмадовича — Урус-Мартановски района Мичурина цІерагІча сомийшурий совхоза тракториста.

Межева Липайна — Сунженски района «Ассинский» яхача совхоза болхлочоа.

Мироненко Михаил Николаевича — Малгобекски района «Кавказ» яхача винсовхоза автомобила водителя.

Моисеева Акулина Степановнана — Шелковской района «Путь к коммунизму» яхача колхоза доярканa.

Мустаева Куржан Алаудиновнана — Ножай-Юртовски района Жданова цІерагІча колхоза Іаьсий леладечоа.

Мусханова Умрена — Гудермесски района «Дружба» яхача винсовхоза доярканa.

Мутагов Рапий Байсаровича — Наурски района «Терский» яхача жа леладеча совхоза воккхагІволча жаІуна.

Нагуманов Агият Махмутовича — Шелковской район «Виноградный» яхача комсаш лелаеча совхоза хий деттачоа.

Нукбулганова Роза Хайрулловнана — Шелковской района Менжиске цІерагІча колхоза доярканa.

Овчаров Лаврентий Трофимовича — Шелковской района В. И. Ленина цІерагІча колхоза механизированни отряда начальника.

Оздоев Ахьмад - Гири Умаровича — Назрановски района «Назрановский» яхача совхоза комбайнера.

Прокопенко Петр Ивановича — Урус-Мартановски района «Красноармейский» яхача хьакхарч лелаеча совхоза техника.

Прохудина Вера Григорьевнана — Наурски района «Советская Россия» яхача винсовхоза болхлочоа.

Ражапов Бурзика — Малгобекски района Ахриева цІерагІча винсовхоза жаІуна.

Романов Андрей Филипповича — Грозненски района «Юбилейин» яхача баьцадарий - шурий совхоза бригадира.

Рыбалкина Наталья Максимовнана — Грозненски района «Аргунский» яхача совхоза сомий-баьцадаарий болхлочоа.

Саиев Алаудн Адамовича — Надтеречни района «Верхненаурский» яхача винсовхоза тракториста.

Саитов Аркай Абубекеровича — Шелковской района «Шелковской» яхача госплемсовхоза жаІуна.

Салимсултанов Шамшида — Гудермесски района «Гудермесский» яхача совхоза комбайнера.

Сатаева Ашуна — Шалински района Аргунски хлебприемни пункта болхлочоа.

Сауренко Владимир Петровича — Наурски района «Калиновский» яхача винсовхоза автомобила водителя.

Сембиева Зина Магомадовнана — Урус-Мартановски района совхоза свеклаш лелаечоа.

Сериков Владимир Ивановича — Сунженски района ЦІеча Эскара цІерагІча колхоза тракториста.

Сидоров Иван Трофимовича — «Сельхозтехника» Грозненски объединене слесара.

Стойчев Алексей Федотовича — Гудермесски района «Гудермесский» яхача совхоза тракториста.

Сулибанов Хамид Сальмерзаевича — Урус-Мартановски района Мичурина цІерагІча сомий-шурий совхоза бригадира.

Султанов Салман Алаудиновича — Сунженски района «Восход» яхача колхоза автомобила водителя.

Такаев Хасан Вахабовича — Надтеречни района «Минеральный» яхача совхоза тракториста.

Татриев КъурейшІ Эскерхановича — Назрановски района «Маяк» яхача совхоза тракториста.

Темирсултанова Малика Япоповнана — Гудермесски района «Гудермесский» яхача совхоза доярканa.

Теслин Павел Григорьевича — Шелковской района «Коминтерн» яхача колхоза тракториста.

Токаев Шаид Магомадовича — Урус-Мартановски района «Горец» яхача совхоза комбайнера.

Тугусова Татьяна Васильевнана — Наурски района Калинина цІерагІча винсовхоза болхлочоа.

Уздиев Абука — Наурски района «Красное знамя» яхача колхоза тракториста.

Умарова Тоита — Веденски района Веденски плодопитомнически совхоза окулировщикана.

Ушуков Алахазура — Грозненски района «Грозненский молочный» яхача совхоза автомобила водителя.

Фурсова Евгения Дмитриевнана — Шелковской района, Менжинске цІерагІча колхоза комсаш лелаечоа.

Халжимуратова Аьсета — Ачхой - Мартановски района «Урожайный» яхача совхоза звеньевайна.

Хадчукаев Саид Ахмедовича — Грозненски района Староюртовски птицефабрика слесара - оператора.

Хамзаева Зара Сайт-Ахмедовнана—Надтеречни района «Новогорский» винсовхоза доярканa.

Хамхоев Габу Ботиевича — Назрановски района Назрановски совхоза - техникума трактористана.

Хатаев Селим-Султана — Гудермесски района «Восточный» яхача винсовхоза тракториста.

Хатуев Гелани Хасаевича — Шалински района «Южный» яхача совхоза техника.

Хачураев Ахмед Магомедовича — Ачхой - Мартановски района «Самашкинский» яхача совхоза механизированни отряда начальника.

Цобаев Хамзат Махмудовича — Урус-Мартановски района «Солнечный» яхача сомий-баьцадаарий совхоза бригадира.

Шабаев Муса Шепаевича — Надтеречни района «Знаменский» яхача винсовхоза тракториста.

Шагров Валентин Григорьевича — Наурски района «Победа» яхача винсовхоза тракториста.

Шамилов Дика Мумадовича — Гудермесски района «Белореченский» яхача винсовхоза тракториста.

Шарипов Ахмет Газимухамедовича — Грозненски района Артемовски элеватора слесара.

Шидаева Тастана — Ачхой-Мартановски района «Новосельский» яхача сомий-баьцадаарий совхоза болхлочоа.

Штейн Фрида Дмитриевна — Грозненски района «Грозненский молочный» яхача совхоза хьакхарч лелаечоа.

Шунгарова Софья Вайрамуковнана — Грозненски района «Пригородный» сомий-баьцадаарий совхоза звеньевайна.

Эдельбиев Хизри Ахматбиевича — Надтеречни района «Знаменский» яхача винсовхоза тракториста.

Элимгириева Умрена — Гудермесски района «Дружба» яхача колхоза доярканa.

Элимханова Аминат Ахмадовнана — Надтеречни района «Кругловский» яхача винсовхоза болхлочоа.

Эльдерханов Талана — Шелковской района «Коминтерн» яхача колхоза воккхагІволча жаІуна.

Эльмурзаев Хасмахьмада — Советски района «Ленинский путь» яхача совхоза тракториста.

Эгипоев Али Мажитовича — Малгобекски района «Малгобекский» яхача винсовхоза тракториста.

Эскиев Юнус Юсуповича — Грозненски района «Горячеисточненский» племсовхоза тракториста.

Эсмурзоев Адам Абубакировича — Ачхой-Мартановски района «Овощевод» яхача совхоза тракториста.

Юнусова Рахьмата — Урус-Мартановски района «Гехинский» яхача совхоза доярканa.

Юсупов Бойсена — Гудермесски района «Кошкельдинский» яхача винсовхоза автомобила водителя.

Юсупов Лом-Али Джунаидовича — Шалински района «Шалинский» яхача откормочни совхоза механизированни отряда начальника.

Юсупхаджиев Джамалдина — Шалински района «Сельхозтехника» Шалински объединене бригадира.

Яндиев Султан Магомедовича — Назрановски района «Октябрь 40 шу» яхача совхоза звеньевойна.

Яхьяев Абдулкадыра — Ножай - Юртовски района Нурадилов Хампашай цІерагІча колхоза тракториста.

(ДІахододар хургда).

Халкъа заседателаш харжарга

НАХА ШОАЙ ВИКАЛ БАЬРАШ

Вай мехка судоустройства лардаш йовзаш бараш цецбоаха яргбаш халкъа заседатела селлара йоккхий бокъонаш хилaро. Халкъа заседателашта кхоачаяь полномочеш, царна енна бокъонаш — ма-дарра аьлча, из да суд нийса еча общественносто дакъа лоацилга декхар лоархIаш йолча социалистически демократе овлангарча принципех цаI кхоачашъяр. хIана аьлча деша нийса къестадара эшача керттерча хьалех цаI да из. Советски правосуде из керттера башхало белгал а йоаккхаш. В. И. Ленина яздаьд: «Вай воаш е еза суд. Дерригa гражданаш хила беза суде а мехка довл деча а дакъа лоацаш».

Суде дувцар моллагIа — уголовни е граждански дош дале а, суд ерий истола хьалхашкара моттигаш хьалуви председател деш волчоа халкъа шин заседателои.

Халкъа заседателалла харжа кандидаталла хIанз кхозлагIа оттаяьй «Гехинский» совхоза коллективо Хехоева Нура Салмановна. Балха тIара новкъостий теш, суда заседани дIа а йолаенна, судахой истола хьалхашка судахочунца цхьана из Iохайча, суд деша бокъонца духтIаяргйолгах, цун массе оагIув теркал а яь, нийса соцам бергболгах.

Нура Салмановнас кхетаду, судо дош дувцача хана хьалхашка уьтта тарлуш дола деррига дешаш. къаьстта знанеш ца хилча, цкъаза къоастаде хила хулга. Цудухьа ше цхьаь Iомаду цо хIанзара законодательство, шийн юридически культура лакхъю судо вIашагIъехкача семинарски занятешка а ухаш.

Машиннаькъа ОРС-а коллективо хIанз пхезлагIа халкъа заседателалла харжа кандидаталла оттаву Назаренко Василий Иосифович. Эггара хьалха вайзар сона из Нохч-ГIалгIай Респотребсоюза заготовительно-сбытовой базе халкъа заседатель халкъо судо баьча балха хьакъехьа отчет луши цу коллективерча суд яьча Гадаев Омар Хасановича даь приговор дувцача юкъе дакъа лоацаши из хиннача хана.

ХIанзчул тIехьагIа коллектив шийца балха болча новкъостех цIаккха а ца ялийтар духьа, тIехдаьккха малар мелараштa духьала лира къовсам лоаттабара хьаькъалца, дог тешадеш тIахьехар Назаренкос суд яьчун новкъостий. Гадаевен изсамо суде нийсбала тарлуча дукхача кхычари кхел мичча бесса нийсъелча а бе-башха ца хеташ Назаренко воацилга гуш дар. Цудухьа, цу тайпара моттиг ца нийсъялийтар духьа хакорайоагIа цунна болхлой коллективе ваха а вайна массанена а хьаьнала болх беи дахен новкъарле еча хIамайн наьхен хьакъехьа цIаьхка а лаьрххIа къамаьл де а.

ТIехьагIо, Октябрьски района халкъа суда халкъа судахочунца Арсанукаев Мамайхан Ахмадовичаца къамаьл деча хана, хайра сона, суде шийна моллагIа болх тIабиллача а, Назаренко массаза а ишта волга. Гучох, нах дукха безаши цар кхелаш мичча бесса нийсъелча а бе-башха ца хеташ ше воацандаьи хургдолаш да из. Цу ханна дийцар сона судахочо Назаренкос дакъа а лоацаш дувцаш хиннача цхьан деша хьакъехьа.

1976 шера 9 сентябрь. Нана берий доалара яккхарах дола дош. Из дош халкъа судахочо Мамайхан Ахмадович Арсанукаева Iомаде дIаделар судахочун кабинете Василий Иосифович хьачу ма-ваьллинге а. ДIакхетавир цо Назаренко: из дош тахан делкъел тIехьагIа 5 даьлча выездной суда заседане дувцаргдолаш да. Деша материалашка хьежар Василий Иосифович. Царех гуш дар, гражданка Глебова хадданза къаракъ молаш, сакъердаш лелилга. Наьна декхараш кхоачашдара ха теаяц цунна.

ЦIаккха а кийчдаь дац хIама дIа ца луш, ца лувчадеш, деха барзкъаш долаш, гIулакх дIа ца кхоачаш, тIахьожам боацаш хиннад эIамига шиа бер. Из дош дувцача хана Василий Иосифовича, цу деша председателал деш волчо а вокх заседагела Н. С. Горбара а санна, соцадир, нагахьа санна Глебова берий доалара йоаккхе, из судо эггара нийсагIа бергбола соцам хургболга. Цудухьа М. А. Арсанукаева а Н. С. Горбара а санна, бIубенна кулг язду Василий Иосифовича суда соцама кIал: Глебова берий доалара яккха.

ХIаьта цул тIехьагIа массехк ди даьнначa гIолла суда балха хьакъехьа коллективашка ше отчет луча хана Глебовах лаьца масал доаладир Василий Иосифовича малар тIехдоахаращца машар хила мегаргбоацилгах ладувгIараш тешабар духьа. Глебовас леладер хьалххагIе а теркалде, из нийсача новкъа яккхара цунна новкъостал де декхарийла болаш нах хинна хила тарлу. Цхьабакъда цу гIулакха цунна саго новкъостал даьдац. Хьаштдоацар да. Даьгахьарен наьнагахьарен бокхачали йоакхой йоацаш дола бераш кхы па хилийтар духьа Назаренкос къахьегача коллективашка а ухаш къамаьл ду, цу тайпарча наькъа тIа уж баргбоаца гIулакхаш дувц, могаду, дог тешаду.

Город МагIалбикерча суде халкъа заседатела З. У. Добриева деш дола деррига гIулакхаш дувцилга еел ишттa атта гIулакх а дац. Цхьабакъда шийн декхараш хьинаре, уйла тIайохийташ, цIена кхоачшду цо.

«Дукхача наьха кхелаш яйзай сона, — йоах З. У. Добриева. — Бе-бе хиннай уж. Дагадоацаш лоарзагIа баьннарий а набахте шоай даь цIа санна хеташ болча юхамаччахьа баьннарий а. Цхьабакъда массаза а, мичча бесса уж бале а, вокх судахошца цхьана сай низ кхоачар даьд аз деша духтIавала гIерташ: моллагIа дале а, зулам дара бахьан мишта нийсленнад, суде зуламхошта оттадаьча гIанда тIа мишта нийсвеннав... Из деррига а сендухьа деш да аьлча, из ду суде волчоа доагIа таIазар нийса дар духьа даь ца Iеш, моллагIча коллективе цу тайпара зулам дIахо йодача хана кхы цIаькха ца нийсдалийтара тIадерзадаь гIулакхаш чакхдахар духьа а».

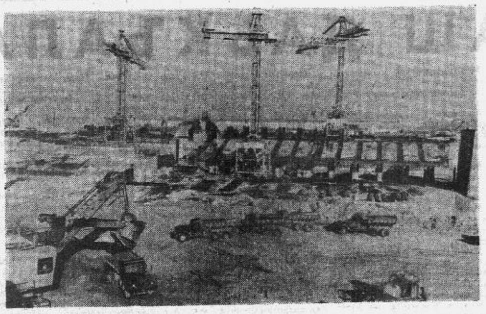
Халкъа заседателаша юкъарчал доацаш суде кхоачашдеча декхарел совгIа, цар кхы а кIезига дац харцахьара хIамаш ца леладайтарца дувзаденна доккхийн бехктокхамен декхараш а. Цудухьа ала деза, С. Ш. Ажиев, Н. Н. Кужахметова, С. Ужахов, К. Ганижиев, дукха кхыбараш санна бола халкъа заседателаш шоашта тIалаттача цу тайпарча декхарех дика лоархIабеш хилар.

ХIара ши шу массаза доал халкъа заседателаш хорж вай мехка республикашка. Халкъа заседателий полномочешта ши шу ха хозахета оттаяьяц. Халкъа судахошца нийсбича (уж пхе шера цкъа хорж) уж касткастагIа хувцалуш хиларах правосудена юкъе къахьегамхой дукхагIа чуозара торо йоккхагIа хул.

Укх тIеххьарча шерашка районни, городской халкъа судашка халкъа заседателий болх дикагIа вIаштIехьбаккхар духьа халкъа заседателий советаш вIашагIйохка йолаяьй. Уж советаш — керда, вахаро хьалхаяьккха халкъа суда балха юкъе шеррача общественносто дакъа лацара форма. Общественни хьисапе болх беш я совет. Цун керттера декхар— профилактически гIулакхаш вIаштIехьдахарах чакхдахарах суда новкъостал дар. Дукхача советаша дакъа лоац правови знанешта пропаганда ечеи условно судамаш яьчарца беча балха юкъеи.

Шоай балха тIа советаша бувзам лоаттабу партийни, комсомольски, профсоюзни, кхыча общественни организацешца, милице органашца, кхенза барий гIулакхашта йолча комиссешца, гIулакхаш зувча комиссешца, балха хьежабеча комиссешца.

Л. ЕМЦОВА,
Нохч - ГIалгIай АССР юстице министерства консультант.

Амударья тIара гIишло

Узбекски ССР Каракумийн Кызылкумийн ши яьссале вIашагIкхеттача доазон тIа хьалъеш латт Средни Азе йоккхагIъярех йола Туямуюнски гидротехнически комплекс.

Плотина хьалъеча хин аьрда оагIорахьарча берда йисте кIоаг боаккхаш чуетт йоккхий отбойни жIовнаш, сийрда лелх электросваркай алаш. Кхо эзар саг чувоагIача дуккхача къамех латтача коллектива къахьегамца хьалдеш латт доккхий пенаш, доаккхаш латт Амударья керда хьарсам. Цун хий Iовргда водохранилищай системашка, цул тIехьагIа оросительни каналашка гIолла боамбе кхашка, дуга чекашка сомий бешамашка кхоачаргда. Цунах пайда эцаргба Хорезмски областа, Каракалпакски АССР, Туркменски ССР Ташаузски областа къахьегамхоша.

Гидросооружени хьалъеча Iойилла яьннай ши бIаь эзар кубометр совгIа бетон.

«Туямуюнгидростроя» управлене коллективо шерра яхь йоаржаяьй Сийлахь-боккхача Октябра 60 шу дизара сийна. ИттлагIча пятилетка хьалхарча шера заданеш ханал хьалха кхоачашъяьй.

Гидрокомплекса хьалхара аргIа укх пятилеткагIа болх бе йолалургья.

СУРТА ТIА: гидротехнически комплекс хьалъеш латта моттиг.

Т. АТАЕВА сурт.

ТАСС фотохроника.

ГIалгIай орфографех доахкача кхоачамбоацарех

Тоаде дезараш дукха да

Соахка 14-ча декабре арадаьннача газета тIа оаха кепатехаяр филологически Iилмай кандидата И. А. Оздоева «ГIалгIай орфографех доахка цхьадола кхоачамбоацараш» яха статья. Цу тIа дувцаш дар дуккхача наха хьаштдолаш дош хиларах цунах лаьца а, гIалгIай орфографех доахка кхыдола кхоачамбоацараш белгалдоахаш а, уж дIадахара де дезараш дувцаш а язду редакцега хьехархоша, студенташа.

Тахан оаха кепатох Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен университета студента Вышегуров Мухьмада статья. Оаха белгалдоакхх автора чакхдаха могадеш дола цхьадола хувцамаш тхоашта нийса ца хетилга. Дале а гIалгIай орфографех доахка кхоачамбоацараш вай дукхагIа къоастадарга хьежжа тIехьагIа аттагIа хургда уж дIадоахаш. Цудухьа газет дешараша цу хьакъехьа шоашта дича бакъахьа хетар дувцаш редакце яздар лов тхона.

Бакъдар аьлча гIалгIай орфографех доахка кхоачамбоацараш дIадаха деза ха тIехьа яьнна дукха ха я. Цар геттара чIоагIа новкъарло ю наьна меттала дешараштa а, яздераштa а. ХIаьта къайле яц итт шера школе гIалгIай мотт Iомабаьрашта юкъе а дукхагIбараш лерттIа дешеи яздеи ца ховш хилар. Цудухьа гIалгIай орфографи тоае езилга ховш да. ХIаьта из болх тахан-кхоана яхаш тIехьбахар вайна тIехьенаша гешт дергдолаш хIама дац.

Оздоев ИбрахIима язду: «Хандеша формашка санна белгалдешашка а ше хоззача бесса «оа» яздича бакъахьа хургда», яхаш. Нийса хургда цо яххача тайпара «йоаккха», «Доаккха», «Воаккха» яздича. Бакълув Оздоев «гI» яхача алапа меттел «х» яха алап язде яхаш а. Масала: диках, хозах, и. кх. дI. Нийсса да цу дешашта тIехьашка лоаца «а» дезац яхар. Амма укхаза ала деза кхы цхьаькха а. Из лоаца «а» цIердешашта тIехьашка а язде ца дезаш санна хет сона. Масала, вай язду: «Шалта», «Йиша», «Гора». «Шалта бе йоаллар». «Шалта герми хьекхар». «Шалта» яха дош цига а цига а цхьатарра язду цар маIан бе-бе дале а. Сога хьаьттача бакъахьа хургда «Шалт бе йоаллар» яздича. ХIаьта цу деша тIехьашка «а» латташ хилча тохар тIехьарча деша даькъа тIа тоха деза. Масала: «Шалта хIама хьокхаш воаллар». «Гор багIар». «Гора ког тIатехар». Вешта аьлча, цIердешашта тIехьашка массе хана язде дезац «а». Из язде деза нагахьа санна деш дар цу хIаман тIадерзадаь дале. Хаттар «сенна?» е «хьанна?» оттаде йиш яле.

Бакълув Оздоев «Болхлочунах, хьехархочунах» ца а яздеш «болхлочох», «хьехархочох» язде яхаш а. Иштта яздеш хилча аттагIа хургда деша а язде а. Амма гIалгIай орфографеца кхы а да кхоачамбоацараш. ХIанз царех ала безам ба са. Вай язду: «Кхор ба», вешта аьлча, кхор болаш ба яхилга да из. «Кхор ба» — кхор хьаба яхилга да. Из а вож а цхьатарра язду. Цудухьа хийла мишта деша деза а ца ховш вус е харцахьа деш. Бакъахьа хургда ишта яздича, масала: «кхор б» (есть груша), «кхор ба» (грушу дай). ХIама йолга белгалдоаккхача хана «д», «б», «в» яхача оазашта тIехьашка «а» яха алап дезац. «Саг в», «ВоI в». ДIахо, нийса хетац сона кхы цхьаькха а. Масала: «Беш я» (огород есть), «Беш я» (огород дай). Цу дешай маIан бе-бе да, цхьабакъда яз-м цхьатарра ду. Бакъахьа хургдар «Беш я» (огород есть) «я» яхача алапа меттел «й» яха алап оттадича. «Беш й» (огород есть), хIаьта вокхазахь «Беш я» (огород дай) иштта дита деза.

Тахан вай язду «аьттиг», «чIегилг», «кулг», «Iаг». Сона бакъахьа хет уж дешаш «ь»— кIаьда хьарак долаш яздича. Масала: «аьттигь», «Iагь», «кульгь», «чIегильгь». Амма укхаза белгалдаккха деза, дешаш «аьттигь», «Iагь». «ь» — кIаьда хьарак тIехьашка а латташ язде дезилга, хIаьта кульг, чIегильг, хIамильг, мозильг яха дешаш «ь» «л» тIехьашка долаш язде дезилга. Иштта яздича дешеи, яздеи аттагIа а хургда, оаз хозагIа а хургья. Сога хаьттача, вай тахан харцахьа язду: «хургда», «дергда», «вергва», «Iергва» яха дешаш. Уж нийсагIа да «г» тIехьашка «ь» а долаш яздича. Масала: «хургьда», «дергьда», «Iергьва», и. кх. дI.

Нийса дац «йол», «йолхьинг», «йоI», «йолх», «йовсар» санна дола дешаш хIанз долча тайпара вай яздар а. Цига «йо» дIа а даьккха «ё» яха алап язде деза. Из яздича чIоагIа пайдане хургда. Масала: «ёл», «ёлхьинг»», «ёI», «ёлх», «ёвсар». Атта а да иштта яздеш хилча гIалаташ а дергдац.

ХIанз ала деза «кI», «къ», яхача алапех. Уж алапаш дита деза, амма цар оазаш-м вIаши хувца еза. Вешта аьлча «кI» яхача алапа оаз «къ» яхача алапа хьаяла еза, хIаьта «къ»-н оаз, «кI»-н дIаяла еза. «К-и» «I-и» вIашагIтехача кIоарга къамарга чура хьайоагIа оаз хьахила еза, бакъда тахан-м метта бухьера йоагIа оаз я цун яр. Масала, вай тахан язду: «кIарг», «кIа», «кIаьнк», и. кх. дI. Вокхазахь язду: «къоано», «къоалам,» «къонал». НийсагIа хургдар иштта яздича: къарг, къа, къаьнк, и. кх. дI. вокхазахь кIоано, кIоалам, кIонал.

«Аь» яха алап вай хьанйцача гургда цунца вай ши оаз белгальелга. Масала: «даьна», «аьнна». Даьна — укхаза «я» яха оаз я цун. Аьнна — укхаза «аь» яха оаз я. Цудухьа сона бакъахьа хет «даьна» яха дош «я» яхача алапаца яздича («дяна», «дяри», «бяри», «вянна», «гяна», «дяла», и. кх. дI.) ХIаьта «аьнна» яха дош иштта дита деза («аьнна», «аьшк», «аьлар», «аьла», и. кх. дI.) Из хувцам бича дуккха аттагIа хургда деша а язде а, цхьан алапа ши оаз а хургьяц.

Вай метта «хо» яха суффикс тIакхетарца хьахул керда дош. Масала: «дешархо», «хьехархо», «таржамхо». Амма цхьадолча дешашка «хо» яхача суффикса хьалхашка «а» оттаду. («юртахо», «лоалахо»). Цу хьакъехьа дукха гIалаташ ду учебникашта а тIехь. Масала А. Мальсаговеи, Х. Осмиевеи, З. Тимиевеи 1-ча класса дешархошта яздаьча «Дешареи грамматикеи книжка» 157-ча оагIо тIа «юртахо» яздаьд, хIаьта 165-ча оагIо тIа «юртхо» яздаьд. Амма автораш бехке бац. Из вай орфографи чIоагIъенна ца хилара белгало я. Цудухьа бакъахьа хургда аьнна хет «а» вIалла ца яздича. Масала: «юртхо», «лоалхо», «наьсархо», и. кх. дI.

«Са са—са сий» ер-м гIурт ма бий аргда моллагIчо а. Амма цу предложенена таржам дича хургда «Моя душа — моя «честь». Цхьабакъда деша а, язде а, кхетаде а хала да из. Цудухьа бакъахьа дар «С са—с сий» яздича. Вешта аьлча, «с»— (мой, моя, мое) «а» язде дезац. «Са» (душа) «а» язде деза. Иштта из яздеш хилча моллагIа кхетарг а ва деша атта а хургда. Масала, «С корт», «с кулг», «с са—с сий». Нагахьа санна вай яздича: «Ер д с дас хий мела пела». Деша а кхета а атта а да, цаI мара чулоацам а бац.

Вай язду «ког». Из нийса да. Амма цун дукхален таьрахь «когаш» — во, гIожа дош да. Язде дезар «кувгаш». Вай къамаьл деча хана алац «когаш»— «кувгаш» оал, оаллача тайпара язде а деза. Иштта яздича хозагIа а аттагIа а хургда. Цхьабараша «кувгаш» язду, хIаьта цунах гIалат а лаьрхIе тоаду из вокхар. Из хургдац массане а «кувгаш» яздой.

«Шиъ», «кхоъ», «диъ», «пхиъ» — укхаза вай «ъ» язду. «Со а», «хьо а», «из а» — укхаза «а» язду. Бакъда дIаоалача хана цхьатарра оал. Цудухьа из а дIаоалаш санна язде деза. Масала: «шиъ», «кхоъ», «соъ», «хьоъ», «изъ», «яздеъ», «лозавеъ» дешаъ». Иштта яздой йоккха новкъарло дIайоал гIалгIай орфографера.

Вай язду: «ма-дика», «ма-хоза», ма-сиха». «М» яха алапа тIехьашкара «а» вIалла хаза а хазац. ДIаоаллача тайпара яздича бакъахьа хургда. Масала, «м-дика», «м-хоза», «м-сиха», и. кх. дI. Кхалнаьха фунах лаьца дувцача хана вай язду «йоI йода», «кхалсаг йода», йовр йода». Бакъахьа хургда «йо» дIа а даьккха «ю» яздича. Масала: «йоI юда», «кхалсаг юда», «говр юда», «машен юда», и. кх. дI.

Газеташ тIа яздеш хул: «Докладчика Т. А. Кодзоева къаьгга хьахьекхар шоай болх мишта лел». Амма укхаза холац из докладчик маIа саг ва е кхалсаг я. Цудухьа яздича бакъахьа дар иштта: «Докладчика Т. А. Кодзоевас, е докладчика Т. А. Кодзоевс». Укхаза паргIатта къоасталу маIа саг вар докладчик е кхалсаг яр. Кодзоевас — кхалсаг, Кодзоевс — маIа саг. Иштта яздеш хилча цхьанне а дергдац кхалсагах маIа саг аьнна гIожа гIалат.

Уж лакхе дийца кхоачамбоацараш вай гIалгIай орфографена юкъера дIадаьхача бувца а безац баргбола пайда. Амма со ала валац се варрига бакъ ва а, кхы кхоачамбоацараш дац а. Уж долаш да, цхьабакъда укх лоацача статья тIа уж дувца са торо яц. Аз белгалдаьхад цхьадараш, хIаьта цхьадараш белгал ца доахаш а дисад. Амма цхьан хIамах со бIубенна тешаш ва: гIалгIай орфографи тIехьа ца йоахаш тоае езаш хилар гуш да. ХIана аьлча долча кхоачамбоацараша чIоагIа новкъарло ю шаьра, сиха Iодеша а, гIо ду гIалаташ дара а. Лоацца аьлча, цу кхоачамбоацараша Iалаьмате доккха зе ду вайна.

М. ВЫШЕГУРОВ,
Нохч - ГIалгIай паччахьалкхен университета исторически факультета 5-ча курса студент.

Спорт

ФУТБОЛ

КЪОНАБАРИЙ ЯХЬАШ

«Красный молот» завода спорта Двореце чакхъяьннай РСФСР просвещене министерства берийн кагирхойн спортивни школашта (ДЮСШ) юкъе боксах хьалхле яккхара яхьаш. Цига дакъа лоацаш хилар Дагестана, Къилбаседа ХIирийчен, Нохч-ГIалгIайчен, хIаьта иштта Пензенски, Ростовски, Волгоградски, кхыйолча областашкара спортсменаш.

Цу яхьашка дикагIча оагIорахьа белгалъяьлар вай республика команда. Шо-шоай дозала категорешка чемпионаш хилар А. Ибаков, Х. Юсупов, Р. Сибиев. Командни зачете а хьалхара моттиг вай боксераша яькхар, шоллагIъяр — Къилбаседе ХIирийчен командас, хIаьта кхоалагIъяр — Дагестана боксераша.

Цу тайппара зональни яхьаш г. Элисте чакхъяьккхар классически хьисапе кIалтохаргах лелтараша а. Укхаза а ши чемпион хилар вай ДЮСШ-ра. Уж ба Базоркин Хасбулати Магомадов Хаважи. ХIаьта командашта юкъе вай республика кагирхоша кхоалагIа моттиг яьккхар.

ТРАДИЦИОННИ ТУРНИР

Грозне чакхъяьннай паччахьалкхен торговлея кхачан промышленностен болхлой профсоюзий обкома шахматехя шашкехи йола традиционни турнир.

Шахматисташта юкъе котъяьлар Грозненски консервни завода барт тайна коллектив. ХIаьта шашисташта юкъе — Р. Евлоев, О. Хасиев, М. Бархинхоев, А. Мальсагова ловзаш хинна фабрика-кухня команда.

А. ИЗМАЙЛОВ.

ТЕРКАМА ЮКЪМОТТИГЕ— КАСПЕ ПРОБЛЕМА

Каспийски форд бIех ца балийтара дешашта хетаяь советски иранскин специалистий Балха группа заседани хиннай Москве 21 декабрера 24 декабре кхаччалца.

Вай мехкен Иранен экономически культурни вахара Iалаьмате боккхача лоархIаме ба Каспийски форд. Каспи — из, эггара хьалха, чкъаьрийн Iалама рузкъайн Iалаьмате йIаьхи ганз я. Цул совгIа, цун берда йистоех шерра пайда эц бахача наха салоIилген дарба делгеи вIаштIехьдаккхара.

Укх тIеххьарча шерашка Каспе советски оагIорахьарча йистаца промышленни предприятешкен дуккхача городашкен хий цIенду керда гIирсаш хьалдаьд, болх беш дараштa реконструкци яьй, болх бе йолаялийтай шозлагIа юха гобоахийташ хих пайда эца системаш. ХIанзарчар тайпара механизмаш оттаяьй порташка балластни хиш чуувзаран цIендаран, хIаьта мехкдаьтта доахача районашка геттара юкъера дIадаьккхад мехкдаьтта форда чу тувсилга. Цул совгIа, Каспийски форда тIа гIолла лелача деррига кемаш тIа хий цIенду къаьстта системаш оттаяьй.

Валхаш Иранаца цхьана вIаштIехьдахар духьа кхо шу хьалхагIа цхьана советско-ирански балха группа вIашагIъеллай. Шинна а мехка специалисташ хIара шера вIашагIбетталу, даьча тохкамех хьахиннараш дувцаш вIайн дагабувл, хий лорадеча объекташка, Iилман лабораторешка хул, дIахора планаш ювц цар.

Декабре вIашагIкхийтача шин мехка специалисташа йийцар Каспийски форд бIехбелга дIадаккхара дешашта 1980 шерага кхаччалца цхьана Iилматехнически гIулакхаш леладара балхий программа. ЧIоагIа уйла тIаяхийтар форда ирански йистацарча а Каспе Ирана юхерча къулбехьарча даькъа тIарча а хин ресурсех пайда эцаран уж лораяран комплексни тохкамаш дара, цу района хин экологена.

Соахка «Радон» яхача советски кемаца къулбехьарча Каспена цхьана тохкамаш даьд. ДIахо йодача хана кемах хьакхетаргья спектральни кинокамера тIалатта ирански самолет, тIаккха цо йиш хулийтаргья гидрохимически океанографически балхий эффективность лакхъе.

Советски делегаце кулгалхочо Патисов Владимира белгалдаьккхар, шин мехко цхьана леладеча гIулакхаша форд цIена лоаттабаран чкъаьрий ший тайпара беркат алсамдаккхаран новкъостал деш хилар.

Александр ХАЧИКЯН.
(АПН).

Редактор
Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

20 январь

I-ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — БТ. Iуйранара гимнастика. 9.30 — БТ. «Массанена тIехьа цаI, цхьаннена тIехьа массава». Ленинградера передача. 10.15 — «Гаьнарча Къилбаседе хинна тамашийна гIулакхаш» яха телевизионни дукха серийни художественни фильм. ЙиълагIа серп. 11.00 — БТ. «Вай биографи. 1927-гIа шу». 14.00 — БТ. «Лаьтта лораде» яха телевизионни документальни фильм. 14.50 — Некрасов. «Письмош. ДагадоагIараш. Стихотворени». 15.30 — Советски законий лардаш. 16.00—БТ. «Книжка. Ха. Дешархо». 16.30 — БТ. Шахматни школа. «Ловзаболалурий класс». 17.00 — БТ. Дош да Iилмахочоа. СССР Iилмай Академе члена корреспондента Ничипоровича выступлени. 17.15 — БТ. «Зурманчаш, шоаш дола моттиг хьайовзийта». 18.00 — Кердадараш. 18.15 — БТ. «Самукъане ноташ». 18.30 — БТ. Миллионий ленински университет. Къаман кортамукъален болам, цун гIулакхаш а, толамаш а». 19.00—БТ. Чайковский. Вариаци. 19.20 — БТ. «Гаьнарча Къилбаседе хинна тамашийна гIулакхаш» яхача телевизионни дукха серийни художественни фильма премьера. 5-гIа, 6-гIа сереш. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — «Документальни экран». Передача дIахьу поэта Рождественске. 22.45 — БТ. «Иллеш доах Галина Олейниченкос». Йистеяьлча — кердадараш.

2-ПРОГРАММА

18.30 — «Нохч-ГIалгIайчу гIолла». Информационни программа (эрсий, гIалгIай меттала). 18.50 — Киножурнал. 19.00 — Сийлахь-доккхача гIулакха тIехьара бIухой. Ю. Д. Тамбиев (гIалгIай меттала). 19.15 — ЗIамига бераш, шоана. 19.25 — «Йовзонхо я пятилетка а». Ахматова (ялатах дола дош). 19.45 — «ХIара балха денна—дикала Знак». Грозненски кога-гIирс беча фабрика коллектив (нохчий меттала). 20.15 — Телевидене Грозненски студе «Урдо воагаваьр» яха спектакль (гIалгIай меттала). Телехьажархой запаках юха гойт.

21 январь

I-ПРОГРАММА

9.00 — Кердадараш. 9.10 — БТ. Iуйранара гимнастика. 9.30 — БТ. Даьхенах йола стихаш. Ешаргья московски дешархоша. 10.00 — БТ. «Гаьнарча Къилбаседе хинна тамашийна гIулакхаш» яха телевизионни дукха серийни художественни фильм. 5-гIа, 6-гIа сереш. 11.40 — БТ. Миллионий ленински университет. 14.00 — Ленин. «ТIеххьара подполье» яха документальни фильм. 14.20 — БТ. «Догам». Киевера передача. 14.50 — БТ. «Москва а москвичаш а». 15.20 — Берашта дола фильм. «Памира бераш» яха художественни фильм 16.30 — БТ. «Изобретатель». 17.00 — БТ. Горький. «Ленин» яха очерк. 17.30 — БТ. «Коммунистагара масал эца» яхача Ибряева стихаех йола Чичкова кантата. 18.00 — Кердадараш. 18.15 — «Ленин Польше» яха художественни фильм. 19.50 — БТ. «Вай биографи. 1928-гIа шу» 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — БТ. СССР халкъа артиста, Ленински преме лауреата Святослав Рихтера концерт. 22.15— БТ. Спортивни программа. 1. Лоам тIара лыжеш хахкара спортах йола дунен кубок. Австрера передача. 2. Баскетболах йола Европейски чемпионий кубок. МаIа нах. Чехословакера передача. Йистеяьлча — кердадараш

II-ПРОГРАММА

18.30 — «Нохч-ГIалгIайчу гIолла». Информационни программа. (эрсий, нохчий меттала). 18.50 — Киножурнал. 19.00 — Шоана кхалнах. Тележурнал (нохчий меттала). 19.30 — Документальни фильм. 19.40 — КПСС Центральни Комитета 1976-ча шерара Октябрьски Пленума наькъагIа. «Халкъа дола товараш». 20.10 — СССР вежарий республикай денош. Казахски ССР. «Леонид Ильич Брежнев Казахстане» яха документальни фильм.

РАДИО

20 январь

6.30 — Доакъарий цехашка халдаза балхаш дайта. «Ачхой-Мартановски районера передача (гIалгIай меттала). 6.45 — Хоамаш. 6.55 — Ашараш. 7.20—«Грозненский рабочий». «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.28 — «Сердало» газета обзор. 7.35 — Ашараш. 8.15— Передачай программа. 8.25 — Советски Эскара бIухой письмоех дола концерт (гIалгIай меттала) 9.00 — Москва. 9.15 — «Общественни порядка ха гIа» яха радиожурнал (эрсий меттала). 9.30 — «Ленина цIи хIара сага дег чу я» яха радиокомпозици (эрсий меттала). 9.50 — «Сенгара дIайолалу продукце дикал?» «Металлист» яхача заводера передача (гIалгIай меттала) 16.00 — ДоттагIлен наькъашка. Литературни композици (гIалгIай меттала). 16.20 — Ашараш. 16.30 — Мехкдаьтта хургда. Бурув детта балхаш деча Старогрозненски управленера передача (эрсий меттала). 16.45 — Хьинар дола вахара позици. Беседа (эрсий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллен Грознеи хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, Iуйрийна цхьайолча моттигашка дохк а доаллаш, малхбоалехьара секунде 0—5 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилеи фегара температура республике — 10—15, Грозне 11—13 градус шелал йолаш хилеи тарлу.

Кхоана морхаш а йолаш цхьайолча моттигашка лоа а делхаш, дохк а доаллаш, тайптайпарча оагIонашкахьара секунде 3—7 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилеи фегара температура бийсана 19—24, дийнахьа 8—13 градус шелал йолаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

США гастролешка

5 январе Америка ВIашагIкхийттача Штаташка кхаь бетта гастролеш дIайолаяьй Осипова цIерагIча Паччахьалкхен академически эрсий халкъа оркестро. Музыканташа концерт лургда 50 совгIча городе, цу даькъе Нью-Йорке, Вашингтоне, Филадельфе, Бостоне, Чикаго, Лос-Анджелесе, Хьюстоне, Нью-Орлеане.

— США концерташ хьокха оттаяьча программана юкъе я. — аьлар оркестра директора Бителев Кирилла. — классика я Мусоргский, Россини, Глинка, Погонини, Ставринский, Шостакович) эрсий халкъа ашараш а.

Музыкальни классика лохкаш йола халкъа инструментий оркестр — ший тайпара хIама я. Цу тайпарча ансамбла инструментовка яр Iалаьмате чоалхане хIама да. Цудухьа музыкальни произведеней дукхагIа йола обработкаш ший низаца ю оркестро.

Массаза а хьалхагIа денз хьадоагIаш хиларах тарра, ансамбло ший концерташка дакъа лаца чуоз вокалисташ, балета артисташ, кхыбараш. Осипова цIерагIча оркестраца цхьана США-рча гастролешка дакъа лоац балета иллиоаларийн артистийн группо. Москван, Ленинграда, Киева, Одесса оперни музыкальни театрашкара баха ба уж.

Александр ГРИГОРЬЕВ,
АПН корреспондент.

IА ГРОЗНЕ

А. ТРУНОВА сурт.

ЕВФРАТА ТIАРА ЭЛЕКТРОСТАНЦЕШ

«Сельхозпромэкспорт» яхача Ерригсоюзни объединенеи Иракa ирригаце министерстванеи юкъе яьча кхаь соглашенена кулгаш яздаьд Москве. Цар тIа лаьрхIад иракски доазон тIа массехк объект хьалъе. Канал даккха лаьрхIад Тартар яхача Iам чура хий Тигр яхача хьарсам чу дIачудиллара. Цо йиш хулийтаргья цунна лохе гIолла дадача лаьтташта мел эш хий тIадига.

Соглашенеш тIа оттадаьд Феллудж яхача города юххе Евфрата тIа хий Iоаду гIирс хьабелга а. Цу гIирсо хица Iалашдергда 200 эзар гектар совгIча лаьттан тIа хий дохийтаргдола хIанзара каналаш.

Цхьана леладеча советско-ирански гIулакхех хьахулаш йола кхоалагIа объект — хий ухача Киркук-Адхайма системера доккхагIдола керттера канал.

ГIишлон балхаш дергда советски оагIоно льготни условеш а йолаш йIаьххача ханна телача кредитий чотах. ГIирсаш хьалдеча дакъа лоацаргда вай специалисташа.

Иштта кулгаш яздаьд 500 эзар киловатт низ бола Хадида гидроэлектростанци хьалъяра «Технопромэкспортаи» Ирака ирригаце министерстванеи юкъе яьча контрактана а. Цунгара дIайолалургья Евфрата тIа хьалъеча гидроэлектростанцей каскад.

Николай ЛЕВЧЕНКО,
АПН корреспондент.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктокхама секретара — 3-34-38; партийни вахарен культура отделий—3-61-46; промышленноста отдела—3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отдела — 3-74-68; бухгалтере — 2-54-30; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем — 3-74-68; бухгалтерии — 2-54-30; корректорской — 2-89-88

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деношка

СФ05015. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске 92. Типография издательства «Грозненский рабочий». ул. Маяковского, 92. Заказ № 542.